

PRILOŽNOSTI

Glasilo CMEPIUS-a,
Centra RS za mobilnost
in evropske programe
izobraževanja in
usposabljanja

7

September 2010

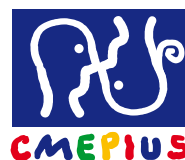

ISSN 1855-2293

GD Izobraževanje in kultura

Program Vseživljenjsko učenje

KAZALO

Beseda uredniškega odbora	3
Uvodniki	4
<i>Nacionalna ogrodja kvalifikacij – pomemben instrument v podporo vseživljenjskemu učenju</i>	4
<i>Priložnosti priznavanja neformalnega in priložnostnega učenja</i>	5
<i>Visokošolski del slovenskega ogrodja kvalifikacij – odprta vprašanja</i>	6
<i>Priznavanje neformalno pridobljenega znanja z Nefiksom</i>	8
Mobilnost posameznikov	10
<i>Denise II: Mobilnost – priložnost za prihodnost</i>	10
<i>Ne bojte se tujine!</i>	12
<i>Prekratki trije meseci v Zagrebu</i>	13
<i>Z učenjem se učimo</i>	15
<i>Učenje skozi življenje</i>	16
<i>Eko inovacije za večjo širino Evropske unije</i>	17
<i>Strokovno spopolnjevanje predstavnikov LU Ptuj na Švedskem</i>	18
<i>Dublinska izkušnja – študijski obisk kot priložnost za osebni in profesionalni razvoj</i>	19
<i>Kako sem doživela Slovenijo in kaj sem opazila ...</i>	20
<i>Pogled iz Bolgarije</i>	21
Projektno sodelovanje	22
<i>Narava, naša prijateljica</i>	22
<i>Čipka, razkošje ali priložnost</i>	23
<i>Izkušnje mreže Arheoped v programu CEEPUS</i>	25
Dogajalo se je	27
Napovedujemo	30
Ne prezrite	32

Založnik: CMEPIUS, Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja
Odgovorna urednica: mag. Alenka Flander
Uredniški odbor: Urša Bajželj, Aljoša Belcijan, Maja Godejša, Sonja Mavsar,
mag. Marja Medved, Urška Šraj, Petra Vilfan
Oblikovanje in prelom: Studio 22
Lektorica: Petra Tomše
Tisk:
Naklada: 2660 izvodov
Naslov uredništva: CMEPIUS, Ob železnici 16, 1000 Ljubljana
E-pošta: info@cmeplus.si
Spletna stran: www.cmeplus.si
Telefon: (01) 620 94 50
Faks: (01) 620 94 51

ISSN 1855-2293

Ta publikacija je natisnjena s pomočjo sredstev Evropske skupnosti in Ministrstva RS za šolstvo in šport. Vsebinske publikacije ne izražajo stališč Evropske skupnosti, Ministrstva oziroma CMEPIUS-a in jih v ničemer ne zavezuje.

Spoštovani bralci, drage bralke!

Učimo se celo življenje je glavni moto in smisel programa Vseživljenjsko učenje (VŽU), ki s svojimi raznovrstnimi projekti posameznikom omogoča mednarodno izkušnjo v različnem življenjskem obdobju. Projekti so lahko sestavni del rednega, formalnega izobraževanja, dostikrat pa tudi oblika neformalnega ali priložnostnega usposabljanja, učenja ali pridobivanja novih izkušenj. In prav slednjim smo želeli tokrat nameniti več pozornosti in izpostaviti dostikrat prezrte stranske učinke in koristi mednarodne mobilnosti ali mednarodnih projektov.

Med strateškimi cilji evropskega sodelovanja v izobraževanju in usposabljanju je na prvem mestu uresničevanje načela vseživljenjskega učenja s poudarkom na priznavanju neformalno in priložnostno pridobljenega znanja. Cilji programa VŽU med drugim vključujejo tudi naslednji dve nalogi, in sicer podpirati uresničitev evropskega prostora za vseživljenjsko učenje in pomagati izboljšati kakovost, privlačnost in dostopnost priložnosti za vseživljenjsko učenje, ki so na voljo v državah članicah.

Vseživljenjsko učenje pomeni splošno izobraževanje, poklicno izobraževanje in usposabljanje, neformalno in priložnostno učenje skozi vse življenje, ki izboljša znanje, veščine in kompetence na osebnem, državljskem, družbenem in/ali zaposlitvenem področju.

Tokratna številka Priložnosti bo skušala predstaviti znanja, veščine in kompetence, ki so posledica neformalnega učenja v življenju posameznikov in delovanju organizacij v mednarodnih projektih. Namen glasila je izpostaviti učinke, koristi in prednosti, ki so se zgodile nenamerno, nenačrtovano, zunaj formalnih okvirov izobraževanja ali usposabljanja, so pa v svojem pomenu prav tako vredne kot formalno pridobljena znanja in spretnosti. Pomembno je, da se jih zavedamo, da jih znamo ustrezno priznavati in vrednotiti, na nacionalnem in evropskem nivoju.

Primeri projektov različnih podprogramov VŽU vam bodo skušali orisati neformalne izkušnje in učinke za organizacije in posameznike, ki so sodelovali v mednarodnih aktivnostih, strokovni prispevki pa predstaviti sliko priznavanja in vrednotenja neformalno pridobljenega znanja v evropskem in slovenskem prostoru. Tudi tokratna številka ne bo pozabila na kratke prispevke preteklih dogodkov in vas povabila k prihajajočim seminarjem, konferencam in prireditvam.

Upamo, da vam bo glasilo na neformalni način podalo nova znanja za vaše mednarodne priložnosti.

mag. Marja Medved,
v imenu uredniškega odbora

"Vedno hodi skozi življenje misleč, da se moraš nekaj novega naučiti, in se boš."

Vernon Howard

Nacionalna ogrodja kvalifikacij – pomemben instrument v podporo vseživljenjskemu učenju

Leta 2008 je bilo sprejeto Priporočilo o uvedbi evropskega ogrodja kvalifikacij (EOK) za vseživljenjsko učenje¹. EOK ima osem referenčnih ravni in deluje kot pretvornik med različnimi sistemi kvalifikacij. Vsaka referenčna raven je opredeljena s pričakovanimi učnimi izidi², ki so razvrščeni v tri kategorije: znanje, spretnosti in kompetence. Kot instrument za spodbujanje vseživljenjskega učenja EOK obsega celoten razpon kvalifikacij – od osnovne ravni do doktorskih kvalifikacij. Vsaka raven naj bi bila dosegljiva po različnih poteh izobraževanja in razvoja kariere. Državam članicam se priporoča, da do leta 2010 povežejo nacionalne sisteme kvalifikacij z ravnmi v EOK in do leta 2012 v vseh novih spričevalih, diplomah in dokumentih Europass opredelijo ustrezno raven glede na EOK.

Sprejetje EOK in pred tem široke javne razprave, ki so bile organizirane v državah članicah, je spodbudilo hiter razvoj nacionalnih ogrodij kvalifikacij, prav tako osnovanih na eksplicitnih ravneh in opredeljenih z učnimi izidi. Države članice v pripravi nacionalnega ogrodja kvalifikacij vidijo pomemben instrument, ki bo olajšal transparentno povezavo med ravnmi v nacionalnih sistemih in EOK.

Med ostalimi pomembnimi cilji za razvoj nacionalnih ogrodij kvalifikacij države članice omenjajo predvsem:

- izboljšanje transparentnosti in razumljivosti sistema kvalifikacij tako doma kot v tujini;
- izboljšanje prehodnosti med različnimi pod sistemi izobraževanja in usposabljanja, npr. med poklicnim izobraževanjem in visokim šolstvom;
- podpora vseživljenjskemu učenju in priznavanje učnih dosežkov, pridobljenih po različnih poteh;
- odpiranje sistemov izobraževanja in vključevanje kvalifikacij, pridobljenih zunaj formalnega šolskega sistema;
- izboljšanje povezav in sodelovanja med izobraževanjem in trgom dela.

Cedefop je avgusta 2010 pripravil drugo pregledno študijo o razvoju nacionalnih ogrodij kvalifikacij v Evropi³. Študija ugotavlja, da je od lanskega leta dosežen pomemben napredek pri razvoju in implementaciji nacionalnih ogrodij. Nekatero evropske države (npr. Združeno kraljestvo, Francija, Irska) imajo dolgoletno tradicijo in po uvedbi v prasko že dopolnjujejo nacionalna ogrodja ali pripravljajo strokovne podlage za nadaljnji razvoj⁴. Druge države (npr. Malta, Belgija (Flandrija), Estonija, Portugalska, Litva) so sprejele formalne podlage in so v procesu uvajanja nacionalnih ogrodij. Finska in Hrvaška pričakujeta sprejetje teh podlag še v letu 2010. Vse ostale članice EU, Islandija in Norveška so v različnih fazah priprave nacionalnih ogrodij. Le-ta v večini držav obsegajo vse pod sisteme izobraževanja in usposabljanja in imajo predvsem

komunikacijsko vlogo, tj. jasno in razumljivo predstaviti nacionalne kvalifikacije in odnose med kvalifikacijami različnim uporabnikom (delodajalcem, izobraževalcem, dijakom in študentom). Mnoge evropske države v razvoju nacionalnih ogrodij vidijo instrument, ki bo okreplil vrednotenje in priznavanje neformalno pridobljenega znanja na podlagi referenčnih ravni in nacionalnih standardov. Skupna evropska načela⁵, sprejeta že leta 2004 in nadgrajena z evropskimi priporočili za vrednotenje neformalno in priložnostno pridobljenega znanja (2009)⁶, predstavljajo pomembno referenčno točko za razvoj sistemov vrednotenja neformalno pridobljenega znanja.

V Franciji, ki ima nacionalno ogrodje že od leta 2002, je mogoče nacionalne kvalifikacije, vključene v nacionalni register kvalifikacij, pridobiti tudi po poti priznavanja neformalno pridobljenega znanja. Portugalska pri izgradnji nacionalnega ogrodja gradi na pomembnih dosežkih pri priznavanju neformalno pridobljenega znanja v preteklih letih. Jedro nacionalnega ogrodja kvalifikacij je nacionalni katalog kvalifikacij, ki vključuje 254 kvalifikacij, opredeljenih s standardi učnih izidov. Ti so podlaga tudi za priznavanje neformalno pridobljenega znanja. Program 'Nove priložnosti' omogoča vsem, ki nimajo zaključene srednješolske izobrazbe, da se vključijo v sistem priznavanja, vrednotenja in certificiranja kompetenc s komplementarnim usposabljanjem, če je potrebno. Na Češkem je razvoj postopkov in metod za priznavanje neformalno pridobljenega znanja sestavni del razvoja nacionalnega ogrodja kvalifikacij, ki poteka od leta 2006. Razvoj kvalifikacijskih standardov in standardov ocenjevanja je v središču razvojnih prizadevanj. V številnih drugih državah, npr. v Avstriji, Nemčiji, Estoniji in Islandiji, potekajo strokovne razprave in se pripravljajo strokovne podlage, kako v nacionalna ogrodja vključiti kvalifikacije in kompetence, pridobljene zunaj formalnega sistema izobraževanja in usposabljanja.

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:SL:PDF>

² Učni izidi pomenijo ugotovitve o tem, kaj udeleženec ob zaključku učnega procesa zna, razume in je sposoben opraviti.

³ Development of national qualifications framework in Europe. Avgust 2010: <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/16666.aspx>.

⁴ Irska je leta 2009 objavila študijo o implementaciji in učinkih nacionalnega ogrodja kvalifikacij, ki prinaša 19 priporočil za nadaljnji razvoj ogrodja (The Framework Implementation and Impact Study): http://www.nqai.ie/framework_study.html.

⁵ Skupna evropska načela za identifikacijo in vrednotenje neformalnega in priložnostnega učenja (Common European principles on identification and validation of non-formal and informal learning).

⁶ Evropska priporočila za vrednotenje neformalnega in priložnostnega učenja (European Guidelines for validating non-formal and informal learning): <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/5059.aspx>.

Priložnosti priznavanja neformalnega in priložnostnega učenja

Hiter razvoj nacionalnih ogrodij kvalifikacij z jasno opredeljenimi opisniki ravni in priprava standardov učnih izidov v državah članicah Evropske unije predstavlja pomembne podlage za nadaljnji bolj celovit razvoj vrednotenja in priznavanja neformalno in priložnostno pridobljenega znanja in s tem razvoj bolj vključujočih sistemov izobraževanja in usposabljanja.

mag. Slava Pevec Grm,
CEDEFOP

V zadnjih dvajsetih letih se politične razprave na področju vzgoje in izobraževanja zgrinjajo okoli vprašanja, kako združiti različne vrste oz. oblike učenja in ustvariti ogrodje, ki bo omogočalo prepoznavanje in potrjevanje praktičnih izkušenj ter pridobljenega znanja, to je kvalifikacij. Odgovor na vprašanje se nahaja v ideji, da je treba narediti skupno ogrodje (evropsko ogrodje kvalifikacij), ki bo temeljilo na identificiranih učnih izidih, ki jih lahko dosežemo prek različnih oblik formalnega izobraževanja oziroma s priznavanjem neformalnega in priložnostnega učenja. Ta pristop se je razvil predvsem za potrebe poklicnega izobraževanja in usposabljanja, kasneje z bolonjsko reformo, pa tudi za potrebe visokošolskega izobraževanja.

Pobuda o evropskem ogrodju kvalifikacij se je izoblikovala leta 2004, ko so posamezne države izrazile željo po orodju, s katerim bi izboljšale preglednost kvalifikacij. Pobuda je prešla v predlog Evropskega parlamenta in Sveta, ki sta leta 2008 izdala priporočila o uvedbi evropskega ogrodja kvalifikacij za vseživljenjsko učenje⁷. Evropsko ogrodje kvalifikacij predstavlja danes skupno evropsko referenčno ogrodje, ki povezuje sisteme kvalifikacij različnih držav in deluje kot orodje za pretvorbo, s katerim naj bi postale kvalifikacije med različnimi sistemi in državami v Evropi lažje berljive in bolj razumljive.

Evropsko ogrodje kvalifikacij danes že povezuje nacionalna ogrodja kvalifikacij⁸ s skupno referenčno točko – s svojimi osmimi referenčnimi ravni, ki obsegajo celoten razpon kvalifikacij, od osnovne (raven 1, npr. izkaz o opravljeni OŠ) do visoke (raven 8, npr. doktorat). Osem

ravni je opisanih glede na učne izide, ki so opredeljeni kot ugotovitve o tem, kaj udeleženec ob zaključku učnega procesa zna, razume in je sposoben opraviti. Učni izidi so razvrščeni v tri kategorije – znanje, spretnosti in kompetence – in predstavljajo osrednji temelj evropskega ter nacionalnega ogrodja kvalifikacij. Le-ti naj bi tako prek nacionalnih ogrodij kvalifikacij omogočali: vseživljenjsko učenje, primerljivost in transparentnost kvalifikacijskih sistemov, zagotavljanje kakovosti ter priznavanje neformalnega in priložnostnega učenja.

Zlasti priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenih znanj in spretnosti se v zadnjem času močno uveljavlja in ga EU v okviru izobraževanja obravnava kot prednostno. Število posameznikovih neformalnih znanj, izkušenj in kompetenc je namreč skriti zaklad, ki ga je smiselno odkriti in ovrednotiti in ga s pomočjo različnih ukrepov, priporočil in predlogov ustrezno umestiti tako v izobraževalni kot v delovni proces. Eden izmed ukrepov, ki k temu v veliki meri pripomorejo, je vsekakor skrb za oblikovanje različnih sistemskih dokumentov, ki področje neformalno pridobljenih znanj ustrezno umeščajo in mu s tem dajejo tudi uporabno vrednost.

Pri tem je naloga strokovnih inštitucij, ki delujejo na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja ter izobraževanja odraslih, razviti sistem, ki bo posamezniku omogočal, da uveljavi svoja znanja in spretnosti, pridobljene v delovnem procesu in življenju, tako da jih šola na sistematičen in pregleden način prizna in s tem olajša vstop posameznikov v sistem izobraževanja.

⁷ Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi evropskega ogrodja kvalifikacij za vseživljenjsko učenje (2008).

⁸ Večina držav članic Evropske unije in Evropskega gospodarskega prostora (EEA) je sprejela odločitev, da bo razvila in vzpostavila svoja, to je nacionalna ogrodja kvalifikacij. Do leta 2012 naj bi 26 držav, med njimi tudi Slovenija, zagotovilo opremljenost spričeval o kvalifikacijah z navedbo ustrezne ravni evropskega ogrodja kvalifikacij.

V Sloveniji postaja priznavanje neformalnega znanja v formalnem izobraževanju vse bolj prepoznavna možnost in pravica kandidatov. Šole se vsakodnevno srečujejo s posamezniki, ki prehajajo iz ene šole na drugo in želijo zamenjati izobraževalni program ali se samo prepišejo na drugo šolo iz različnih razlogov; s posamezniki, ki so zaposleni in želijo nadaljevati šolanje ali ga obnoviti; in s takšnimi, ki so že pridobili nacionalne poklicne kvalifikacije in želijo pridobiti tudi izobrazbo. Vsi ti primeri spodbujajo šole, da razmišljajo o možnostih priznavanja že osvojenih znanj tako v formalnih kot v neformalnih učnih okoljih, kot na primer na delovnem mestu.

V pomoč in podporo izvajalcem procesa potrjevanja neformalno pridobljenih znanj so bila na Centru RS za poklicno izobraževanje v letih 2008 in 2009 razvita strokovna gradiva⁹. Gradiva so nastala v sodelovanju s šolami, ki so že razvile svoje modele. Z njihovimi izkušnjami ter primeri nekaterih evropskih držav smo ponudili primere in pripomočke, ki jih šole lahko uporabijo pri vzpostavljanju svojih internih modelov priznavanja.

V letu 2008 so konzorciji poklicnih in srednjih strokovnih šol (MUNUS II, KONZORCIJ BIOTEHNIŠKIH ŠOL SLOVENIJE in UNISVET) v svoje projekte, sofinancirane s strani Evropskega socialnega sklada, vključili aktivnost 'Priznavanje neformalnih znanj' in oblikovali delovne skupine, ki v koordinaciji s Centrom RS za poklicno

izobraževanje iščejo konkretne rešitve pri implementaciji sistema priznavanja neformalno pridobljenega znanja, saj gre za področje, kjer tudi druge države še nimajo razvitih vseh strokovnih rešitev pri implementaciji sistema.

V dveh letih smo skupaj s temi skupinami razvijali modele priznavanja, ki jih bomo v nadaljevanju testirali oziroma preizkusili v praksi.

Vzporedno se seveda porajajo vedno nova vprašanja, ki izvirajo iz sistema delovanja šole oz. vodenja šolske dokumentacije. Sistem ni prilagojen rešitvam, ki jih v izvajanje izobraževalnega procesa prinaša proces priznavanja predhodno pridobljenih znanj.

Predvsem pa takšen način dela s šolami spodbuja razmišljanja in dviguje zavest učiteljev, delodajalcev, staršev dijakov ter odraslih, ki vstopajo v izobraževalni sistem, o vrednosti skritih znanj, ki jih na ta način pridobivamo pri šolskih aktivnostih, npr. pri projektnih tednih, pripravi seminarskih nalog, udeležbah na tekmovanjih itd., kot v delovnem okolju ali v zasebnem življenju.

*Barbara Kunčič in Borut Mikulec,
Center RS za poklicno izobraževanje*

Visokošolski del slovenskega ogrodja kvalifikacij – odprta vprašanja

Evropsko ogrodje kvalifikacij (EOK) temelji na lizbonski strategiji iz leta 2000 in ciljih kopenhagenske deklaracije (november 2002), ki je poudarila potrebo po 'transparentnih, primerljivih, prenosljivih kompetencah in/ali kvalifikacijah med državami in na različnih stopnjah izobraževanja'. Skladno z navedenimi cilji in ugotovitvami, ki jih je podalo vmesno poročilo Izobraževanje in usposabljanje 2010 (2004), naj bi EOK omogočalo povezavo med različnimi vrstami in stopnjami izobraževanja in usposabljanja in tako povezovalo poklicno in visoko šolstvo ter upoštevalo tudi širši vidik vseživljenjskega učenja. Na osnovi nacionalnih razprav in diskusij v okviru Evropskega sveta in Evropskega parlamenta je bilo v aprilu 2008 sprejeto Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi EOK za vseživljenjsko učenje. Sočasno pa se je pojavila intenca po diferenciaciji visokošolskih

⁹ Priznavanje in potrjevanje neformalno in priložnostno pridobljenega znanja (2008). Primer modela za ugotavljanje in potrjevanje neformalno in priložnostno pridobljenega znanja na šolah (2008): http://www.cpi.si/files/cpi/userfiles/Publikacije/Potrjevanje_Neformalno%20znanje.pdf.

kvalifikacij oz. potreba po oblikovanju evropskega ogrodja visokošolskih kvalifikacij. Kljub binarnosti evropskih ogrodij kvalifikacij pa je med obema ogrodjema vendarle vzpostavljena sinergija. Načeloma obe obliki ogrodij temeljita na sorodnih elementih, ki jih povezuje izhodiščna ideja osredotočanja na učne izide. Prav tako je bilo na ministrskih ravneh dogovorjeno, da so zadnje tri ravni (6., 7. in 8.) v evropskem ogrodju kvalifikacij za vseživljenjsko učenje namenjene evropskemu ogrodju visokošolskih kvalifikacij. Kljub tem sorodnim elementom pa ta dvotirnost poraja številna vprašanja na ravni nacionalne implementacije obeh orodij, kot so npr. smiselnost oblikovanja dveh ogrodij kvalifikacij na nacionalni ravni, identičnost opisnikov ravni v obeh ogrodjih na nacionalni ravni itd.

Ta in druga vprašanja, povezana s samo vsebino in razumevanjem temeljnih pojmov, lahko zasledimo v večini, če ne že v vseh državah EU. Prisotna so tudi v slovenskem prostoru, kjer še nimamo izdelanega nacionalnega ogrodja kvalifikacij. Kako pomembno je poiskati odgovore na ta vprašanja v okviru nacionalnega ogrodja kvalifikacij, pa kaže povsem praktična potreba visokega šolstva po novih priložnostih za povečevanje mobilnosti znotraj držav in med državami, med različnimi izobraževalnimi sistemi in sistemi za usposabljanje, med formalnim, neformalnim in priložnostnim učenjem.

Za iskanje morebitnih odgovorov na zgoraj navedena vprašanja in dileme je treba izhajati iz zaključkov seminarja v Kopenhagnu, ki je potekal 27. in 28. marca 2003, z naslovom *Qualification Structures in European Higher Education*. Pri tem so za nacionalno ogrodje kvalifikacij za potrebe visokega šolstva pomembna predvsem naslednja izhodišča:

1. Vsaka (smiselna) raven v evropskem ogrodju visokošolskih kvalifikacij bi morala temeljiti na naslednjih elementih kvalifikacij: delovna obveznost, raven, kakovost, učni izid in profil.
2. Kvalifikacije, zapisane v (evropskem/nacionalnem) kvalifikacijskem ogrodju, bi morale služiti potrebam trga dela, aktivnemu državljanstvu v demokratični družbi, osebnemu razvoju in nadaljnjemu razvoju znanja.
3. Evropsko ogrodje visokošolskih kvalifikacij naj bi vzpostavljalo instrumente zagotavljanja kakovosti in upoštevalo različne oblike pridobivanja znanja ter naj bi izhajalo iz socialnega dialoga.
4. Nacionalna ogrodja visokošolskih kvalifikacij naj bi bila v službi razvoja učnih načrtov in študijskih programov.

Pomembnejše premike v slovenskem prostoru smo na tej ravni vzpostavili s sprejetjem Klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja (t. i. KLASIUS) in z javno razpravo o evropskem ogrodju kvalifikacij. Predvsem KLASIUS predstavlja pomembno izhodišče za nadaljnjo razpravo in oblikovanje nacionalnega ogrodja kvalifikacij. Vendar je pri tem treba opozoriti, da gre KLASIUS razumeti kot statistično-analitični instrument in ne kot še 'nedodelano' nacionalno ogrodje kvalifikacij, saj bi na ta način le-to okrnili na njenih bistvenih točkah, in sicer:

- omogočanje mobilnosti in prenosljivosti znanj, spretnosti in kvalifikacij tako znotraj izobraževalnega sistema kot na trgu dela;
- krepitev komunikacije in transparentnosti med posameznimi sistemi in uporabniki;
- priznavanje kvalifikacij in spodbujanje mobilnosti tako doma kot v okviru Evropske unije.

Koncept, ki ga prinaša KLASIUS, pomeni odmik od triravske strukture, kot jo predvideva evropsko ogrodje visokošolskih kvalifikacij in jo posnema EOK za vseživljenjsko učenje. KLASIUS

visokošolskih kvalifikacij ne klasificira v tri ravni, ampak prvo in tretjo raven razdeli na dve podravni. S tem se število ravni (oz. podravni) povečuje, kar omogoča predvsem lažje reševanje težave umeščanja stopenj izobrazbe, ki so bile pridobljene pred uvedbo bolonjske reforme. Na drugi strani pa je pričakovati, da bi bilo v primeru prenovljenih študijskih programov (zaradi usklajenosti ciljev in kompetenc z Dublinskimi opisniki) prisotnih manj dilem glede njihovega umeščanja med posamezne ravni, v kolikor bi ohranili zgolj triravensko strukturo. To vprašanje torej ostaja še naprej odprto. Prav tako ostaja odprto vprašanje, ali naj bi nacionalno ogrodje kvalifikacij uporabljalo podravni ali bi bilo te podravni bolj smiselno pretvoriti v nove ravni in tako povečati njihovo število s 3 na 5. Pomemben odgovor, ki ga je podala javna razprava, pa je smiselnost enotnega nacionalnega ogrodja (ki bi vključevalo celotno izobraževalno vertikalno) pred dvojnim. Poleg tega je javna razprava izpostavila potrebo po poenostavitvi in prilagoditvi nacionalnim specifikam, še posebno v zvezi z opredelitvijo pojmov, ki so v EOK mestoma preveč strokovni in obenem laični javnosti nejasni. Tak pojem je npr. kompetenca, ki jo v slovenskem izobraževalnem sistemu razumemo v drugačnem smislu.

Zaključimo lahko, da je vprašanj, na katera bo treba v precej kratkem roku odgovoriti, še veliko. Pri tem je smiselno upoštevati nacionalne specifikke in razvoj zakonodaje na področju visokega šolstva, vse od Zakona o strokovnih naslovih in akademskih stopnjah iz leta 1963 dalje. V nasprotnem primeru se lahko posameznikom naredijo krivice.

*dr. Roberto Biloslavo,
UP, Fakulteta za management Koper*

Priznavanje neformalno pridobljenega znanja z Nefiksom

V analizi položaja mladih v Sloveniji 2009 so mladi opisani kot »specifična delovna sila, za katero je značilno pomanjkanje delovne zgodovine in delovnih izkušenj, saj šele stopajo na trg oz. na njem niso dolgo navzoči. Hkrati pa zanje velja, da so pogosto nosilci novih znanj, ki jih prinašajo iz izobraževalnega procesa, in številnih socialnih (in tehničnih) spretnosti in kompetenc, vezanih na odraščanje v sodobni informacijski družbi« (Rakar, Boljka, 2009).

Dejstvo pa je, da mladi ne pridobivajo delovnih izkušenj, navad, kompetenc in odnosa do dela le v formalnem šolskem sistemu, pač pa v številnih življenjskih situacijah, v katerih se znajdejo. Tu gre za neformalno učenje (mladinske organizacije, tečaji, delavnice, sodelovanje v različnih projektih) ali pa za priložnostno učenje (študentsko delo, potovanja, prostovoljno delo, mediji ...). Tekom svojih dejavnosti se mladi mnogo naučijo in pridobijo ustrezna znanja in sposobnosti, ki se komplementarno dopolnjujejo s teoretičnimi vidiki formalnega izobraževanja. Zato je nujno potrebno, da mladim omogočamo tako pridobljena znanja tudi formalno priznavati za potrebe:

- nadaljnega šolanja,
- zaposlovanja,
- napredovanja v različnih sistemih.

Za vse to pa potrebujemo učinkovite mehanizme in orodja, ki nam omogočajo celovit sistemski pregled nad pridobljenimi znanji in kompetencami posameznika, ki jim zaupa tako formalni izobraževalni sistem kakor tudi neformalni, hkrati pa je uporaben tudi za delodajalce.

Nefiks

Ideja Nefiksa kot orodja za beleženje (in posledično priznavanje) neformalno pridobljenega znanja je zrasla iz zavesti, da se mladi učijo v različnih življenjskih situacijah, pri tem pridobivajo dragocene življenjske izkušnje (kompetence), ki so fleksibilno prenosljive (v zaposlitev, nadaljnje izobraževanje, priznavanje izkušenj ...). Zato je ta znanja (kompetence) nujno zabeležiti na način, ki bo primeren tako za potrebe nadaljnega izobraževanja kakor tudi za potrebe zaposlovanja.

Tako se je vzpostavil sistem, ki:

- sistematično, smiselno in natančno beleži in zapisuje kompetence mladega posameznika na enem mestu – omogoča tudi izpis Europass življenjepisa;
- sledi trendom na ravni EU (Europass, Youthpass) in doma (pravilniki za priznavanje neformalno pridobljenega znanja na fakultetah);
- je spoštovan in cenjen tako doma (priporočilo kot možno orodje za priznavanje neformalno pridobljenega znanja mu je dala Univerza v Ljubljani) kakor tudi v tujini (flamski sistem Oskar za priznavanje neformalnega znanja je zasnovan na izsledkih Nefiksa);
- se v skladu z najnovejšimi teoretičnimi spoznanji in potrebami na trgu dela in v izobraževanju smiselno nadgrajuje.

Z vidika posameznika je enostaven za uporabo, elektronska različica pa je brezplačno dostopna vsem. Mladega človeka motivira k učenju, udejstvovanju in razvoju vedno novih kompetenc ter mu omogoča celovit pregled nad lastnimi kompetencami ter posledično načrtovanje kariere – učno-poklicne karierne orientacije, osebne rasti. Predstavlja orodje, ki mlademu človeku pomaga opisati in samo oceniti vrednost svojega znanja.

Indeks je nastal po skandinavskem modelu in je bil na podlagi analize in izkušenj snovalcev prilagojen in implementiran v slovenski mladinski prostor. Na nacionalni ravni še vedno ni primerljivega orodja, ki bi lahko tako celostno in obenem parcialno predstavilo vse neformalno pridobljeno znanje posameznika.

Indeks je smiselno razdeljen na šest tematskih področij:

- pridobivanje znanj z aktivnim državljanstvom in odgovornim delom na projektih,
- pridobivanje znanj z delom (delo prek študentskih servisov),
- pridobivanje znanj v organiziranih oblikah izobraževanj (tečaji in seminarji),
- pridobivanje znanj na taborih in s prostovoljnim delom,
- pridobivanje izkušenj v tujini,
- ostali načini pridobivanja znanj.

Tematska področja so obširna in prilagojena slovenskemu mladinskemu prostoru in udejstvovanju v njem, in sicer tako, da smiselno pokrijejo vsa področja udejstvovanja mladih, tako pri delu kakor tudi v prostem času in učenju. Posameznik tako lahko smiselno zabeleži prav vse kompetence, ki jih ima, ter jih predstavi tudi drugim.

Obstaja v dveh različnih verzijah: knjižica Nefiks in e-Nefiks, ki je brezplačno dostopen vsem uporabnikom na podpornem portalu www.talentiran.si, vanj pa je vključeno že prek 13.000 uporabnikov.

Nefiks tutorji

Vizija projekta Nefiks je vzpostaviti družbeno vrednotenje neformalno pridobljenih znanj posameznikov in skupin z namenom prispevati k uveljavitvi neformalnega izobraževanja kot življenjskega sloga ter k boljši zaposljivosti na trgu delovne sile.

Praktično to pomeni, da si s svojimi aktivnostmi prizadevamo za osveščanje delodajalcev, učiteljev, ravnateljev, staršev in seveda mladih o pomenu neformalno pridobljenega znanja in kompetenc. Tako smo ustanovili skupino mladih Nefiks tutorjev, ki širijo zavest in idejo o Nefiksu na vsa področja udejstvovanja mladih.

Viri:

Ur. Rakar, Boljka (2009): Med otroštvom in odraslostjo. Analiza položaja mladih v Sloveniji 2009, MŠŠ, URSM, Inštitut RS za socialno varstvo.

Statistični urad RS, Mladi v Sloveniji, Ljubljana 2009.

*Alenka Blazinšek,
Nefiks*

Denise II: Mobilnost – priložnost za prihodnost

Na Tehniškem šolskem centru Nova Gorica v programu Leonardo da Vinci Mobilnost od leta 2000 organiziramo mednarodne izmenjave dijakov. Glavni namen je praktično usposabljanje z delom. Sledijo ostali cilji projekta: pridobivanje delovnih izkušenj, spoznavanje različnih kultur, vrstnikov, izpopolnjevanje znanja tujega jezika in drugo. Tako dijaki obogatijo svoje neformalno in priložnostno pridobljeno znanje, ki ga ovrednotimo z dokumentom Europass. Ugotavljamo, da je omenjeno znanje vedno bolj upoštevano in cenjeno pri iskanju zaposlitve, pri šolskem delu pa koristen doprinos k uspešnosti dijakov v mnogih ozirih.

V projektu sodelujemo v mednarodnem partnerstvu s sorodnimi izobraževalnimi organizacijami na Finskem, v Italiji, Veliki Britaniji in Franciji. Raznovrstnost programov poklicnega in strokovnega izobraževanja partnerskih organizacij dijakom omogoča praktično delo v šolskih delavnicah in podjetjih. S partnerji imamo dogovor, da so dijaki prvi teden izmenjave v šolskih delavnicah in laboratorijih, potem pa jim dva tedna organizirajo delovno prakso v podjetjih. To se je izkazalo kot ugodno, saj imajo udeleženci izmenjave priložnost praktično spoznati svoje strokovno področje v tujem podjetju, pridobiti novo znanje, spoznati delodajalce, vrstnike. **Sporazumevajo se v tujem jeziku, kar jim poleg znanja omogoči večjo samozavest, širitev socialne mreže in podobno. Za večino dijakov je to prvo daljše potovanje v tujino. V tem času se urijo v upoštevanja pravil, strpnosti, potrpežljivosti, odgovornosti zase in za druge. Za posameznika izmenjava pomeni življenjsko izkušnjo, kako sobivati z drugimi**

in drugačnimi. Z gotovostjo lahko trdimo, da so udeleženci izmenjav po končanem šolanju bolj opremljeni z novimi veščinami kot njihovi vrstniki.

Ob vrnitvi dijaki izdelajo predstavitev v obliki PowerPointa ali prikaza fotografij sošolcem. Ena izmed skupin je pisala spletni dnevnik. V komunikacijo so se vključili tako vrstniki kot tudi učitelji. Rezultate projektov mobilnosti si je mogoče ogledati na spletni strani enote Medpodjetniškega izobraževalnega centra.

Izmenjav se kot spremljevalne osebe udeležijo učitelji. Tako se je v zadnjem dvoletnem projektu Denise II izmenjav udeležilo petindvajset dijakov ter štirje spremljevalci. Vsak od učiteljev je na svojem strokovnem področju pridobil nove izkušnje, znanja, spoznal trg dela ter predvsem izmenjal vtise s kolegi v tujini. Vsi, ki pridobijo nova znanja v tujini, prinesejo svež veter in nov zagon tudi med sodelavce ter dijake, ki jih na različne načine izobražujejo in usposabljaajo.

V okviru nacionalnega projekta Munus2¹⁰, katerega nosilec smo, poteka uvajanje novih izobraževalnih programov v srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju. Vsebinski področji Priznavanje neformalnih znanj in Mape učnih dosežkov dijakov neposredno razvijata mehanizme za večjo prisotnost ključnih kompetenc ter priznavanje neformalnih znanj v času šolanja. Dijake, udeležence izmenjav, spodbujamo k pisanju Europass življenjepisa ter shranjevanju dokazil, certifikatov ter dokumentov Europass mobilnost, ki jim bodo zagotovili večjo poklicno prilagodljivost ter konkurenčnost na trgu dela.

*Irena Četina,
Tehniški šolski center Nova Gorica*

Vtisi dijakov in učitelja

»Delala sem v Newlife Nursery. Z vsakdanjimi dejavnostmi sem bila seznanjena že prvi delovni dan. Udeležba na izmenjavi se pri posameznih predmetih ni štela v delež odsotnosti od pouka. Priznali so mi tudi prakso. Morda bi upoštevali celo kakšno uro več, vendar sem se želela čim bolj pripraviti na maturo.«

*Marjetka Mikuž, zdravstveni tehnik,
Velika Britanija*

»Kljub temu da v šoli nimam prakse, mi je bilo prav posebno doživetje opravljati praktično delo na Finskem. Pridobil sem novo znanje in licenco za varjenje.«

*Žiga Ščukovt,
Tehniška gimnazija, Finska*

»Z delom v tujini sem spoznal nove načine in tehnike dela, delovanja podjetij in sistemov v njih. To bi priporočil tudi ostalim, saj je nepozabna izkušnja in bi jo moral vsakdo izkusiti.«

*Aljoša Mrak,
Tehniška gimnazija, Anglija*

»Če opravljaš prakso iz svojega poklica, te pri iskanju službe gledajo kot nekoga z izkušnjami iz tujine.«

*Luka Vodopivec,
strojni tehnik, Francija*

¹⁰ <http://mundus2.tsc.si/>

TEHNIŠKI ŠOLSKI CENTER
NOVA GORICA

»V tujem okolju sem ponovno postal učenec in poiskal vse, kar je pripomoglo k moji strokovni in osebni rasti. Obiskoval sem različne izobraževalne in kulturne institucije, hospitaliral pri pouku in hodil na predavanja na univerzo. Ob pogovorih s študenti in njihovimi spremljevalci iz različnih držav sem prvič začutil pomembne premike v dojemanju izobraževanja, ki so posledica družbenih sprememb na globalni ravni. Večina izmed njih se zaveda, da se bodo pojavljali kot iskalci zaposlitve na mednarodnem trgu, tako da je zanje možnost pridobivanja delovnih in življenjskih izkušenj v tujem okolju edini način, ki jih sploh lahko pripravi za uspešno poklicno kariero.«

*Maks Pavlica,
profesor angleškega jezika
na TŠC Nova Gorica*

Ne bojte se tujine!

Sprejema vas z odprtimi rokami, samo zgrabiti je treba priložnost! Opis svoje izkušnje v tujini bom začel kar na samem začetku, torej preden sem sploh odpotoval na izmenjavo. Naj vam razložim zakaj. Vse pomembne informacije dobite na uradni strani njihove univerze. Zato jo uporabljajte! Ko odhajate v tujino, se morate natančno pozanimati, kakšne so možnosti bivanja v tujini (študentski domovi ali zasebno). Seveda obstajata v Gentu obe možnosti; prva je cenejša, hkrati pa prinese kakšno drugo pomanjkljivost. Vsem, ki boste v bodoče odhajali v Gent in želite živeti v študentskem domu (kar priporočam), pošljite prošnjo za nastanitev v študentskem domu takoj, ko bo Univerza Gent na svoji strani izdala obrazce za novo študijsko leto. Ne čakajte 3 do 4 mesece pred prihodom, kakor piše na njihovi strani, ampak takoj. V nasprotnem primeru se vam zna zgoditi, da boste dobili povratno informacijo »you are on the waiting list«. Seveda, če ste na vrhu seznama, še vedno lahko upate, da boste prišli 'notri' (in verjetno tudi boste), če pa ste npr. na 112. mestu, potem se morate zavedati, da si boste svojo posteljo iskali na 'zasebnem tržišču'. Toliko za vse tiste, ki boste na svojo žalost to mogoče morali storiti. Oseba, ki je zadolžena za Univerzo Gent, je nekoristna. Vsaka dva meseca pred prihodom vam pošlje seznam prostih sob ali stanovanj, ki pa jih tako ali tako ni mogoče dobiti, saj boste na izmenjavi po vsej verjetnosti en semester, večina lastnikov pa želi pogodbo za celo leto. Poleg tega koordinatorica ne preverja, kaj ponuja študentom. Ko sva se z bratom prvi dan oglasila pri njej v pisarni, mi je dala star seznam navidezno prostih sob oz. stanovanj – in to je bilo to. Večina nastanitvev je bila oddanih. In kar je že bilo prosto, mi lahko verjamete, da ima moj pes boljše bivanjske pogoje, kot bi jih imela midva, če bi sprejela, kar ponujajo študentom, saj sem videl na lastne oči. Verjemite, najti si sobo, stanovanje ali kakršno koli nastanitev, je zelo zelo težko! Poslal sem prek 250 mejlov lastnikom in bodočim študentom na izmenjavi,

če imajo mogoče prosto, in ni bilo enega samega pozitivnega odgovora. Preostalo je torej samo to, da sem odšel gor in iskal na licu mesta, v mestu Gent.

No, sedaj sem povedal pomembne zadeve glede priprav pred odhodom. Moji prvi koraki v Gent so bili nočni, saj sva z bratom prišla okoli polnoči. Na veliko SREČO sva uspela dobiti kontakt od Eve, ki prebiva v Gentu in je napol Slovenka. Prijazno nama je omogočila, da prespiva pri njej, dokler si ne najdeva ustrezne namestitve. Za vso pomoč in veliko srčnost se ji iskreno zahvaljujem, saj je meni in mojemu bratu nesebično pomagala. Prvih pet dni sva tako bivala pri njej, bolje rečeno sva spala pri njej. Zakaj samo spala? Od devetih zjutraj do sedmih zvečer sva namreč ure in ure hodila po Gentu in iskala stanovanje. In to sva počela tri dni. Videla sva verjetno več Genta kot večina njegovih prebivalcev. Zakaj sva hodila po Gentu, namesto da bi uporabila telefon? V Gentu oddajajo sobe oz. stanovanja tako, da na vhod hiše oz. okno napišejo »ODDAMO«, seveda v njihovem jeziku »TE HUUR«. Ta napis je po navadi oranžne barve, vključuje pa tudi telefonsko številko, na katero šele nato kličeš. Na vso srečo večina Belgijcev v Gentu govori tekoče angleško. No, da se vrnem k svojim izkušnjam. V četrtek, torej po treh dneh iskanja stanovanja, sva končno našla majhno garsonjero v centru mesta za 500 evrov na mesec ter kasneje še 40 evrov za internet (v Belgiji je omejena kapaciteta mesečnega 'downloada'). Prva dni sva jo opremljala, saj je bila brez opreme (samo kavč in kuhinjski elementi), vse pa sva imela možnost preseliti iz drugega stanovanja, ki ga je preurejal isti lastnik. V soboto sva se končno preselila v najino stanovanje, ki je bilo po dveh dneh trdega dela končno videti sprejemljivo za živeti. Ta izkušnja s stanovanjem je bila edina slaba izkušnja v vsem času bivanja v Gentu. Od takrat naprej pa se je začelo 'Erasmus' življenje. Že pred dejansko vselitvijo v stanovanje sva spoznala dve prikupni sosedki, ki sta prihajali iz

Španije. Tako sva še isto noč, ko sva se vselila v stanovanje, bila povabljeni, da se druživa z njima in ostalimi prijatelji iz Španije. Tako se je dejansko začelo sklepanje novih prijateljstev. Prvi tedni pred začetkom faksa in ob samem začetku so seveda zahtevali še nekaj malega birokracije, ampak ni bilo preveč hudo. Po dveh mesecih druženja s študenti (večina jih je bila Špancev) sva za en teden odšla domov. Po vrnitvi v Belgijo sva se nekako distancirala od Špancev. Verjetno je bil razlog njihovo obupno znanje angleščine. Velika večina jih govori izredno slabo. So pa posamezniki, ki izstopajo. Več časa sva začela preživljati z Portugalcji, Poljaki, Slovaki, Nemci ... Verjemite, vsako novo poznanstvo in prijateljstvo je koristno. Sam študijski proces je veliko bolj praktično usmerjen in profesorji so vedno dostopni prek elektronske pošte, če že ne osebno. Predmetnik si izbereš na začetku in lahko ga tudi zamenjaš, če ne ustreza tvojemu dogovoru iz Slovenije. Pri spremembi predmetov se je treba posvetovati s predstojnikom vaše smeri. V času samega bivanja v Belgiji sem tudi malo potoval okoli (Amsterdam in Madrid ter Salamanka), vsaj trikrat pa sem uspel videti glavne turistične destinacije v Belgiji. Tako ja ... poslej sem lahko tudi vaš vodič (hehehe). Po navadi potuješ s prijatelji, ki jih spoznaš na izmenjavi, jaz pa sem potoval kar s svojim bratom. Splača se potovati z vlaki. Kupite si GO PASS in imate 10 voženj na poljubne lokacije po Belgiji za samo 45 evrov. Ampak en nasvet: če boste potovali med vikendi, se na spletni strani belgijskih železnic pozanimajte, kakšna je redna cena, saj imajo ogromno drugih ugodnosti, kot je npr. 'weekend ticket', ki je še cenejša kot GO PASS. Skoraj vsi študenti so imeli kolesa. Lahko si jih sposodiš po zelo ugodni ceni, so rumene barve in stanejo okoli 30 evrov za tri mesece plus 50 evrov depozita. Ampak obvezno morate kolesa zaklepiti, saj obstaja velika verjetnost, da ga bodo drugače ukradli. Za same žure vas ne rabi skrbeti, saj bo za to poskrbel ESN (Erasmus student

network). Vanj se včlanite ob prvi priložnosti (to bo verjetno na 'welcome day') ob začetku semestra. Hrano kupujte v Aldiju, malenkosti pa tudi drugod (Delhaze, Carefur, Match). Boste videli, občutne razlike v ceni so. Sicer pa boste sami ugotovili, kaj se splača kje kupovati. Seveda ob koncu pride še izpitno obdobje, na kar se je pač treba res dobro pripraviti in se naučiti, da

boste naredili izpite, saj v Belgiji ocene niso kar 'dodeljene', vsaj boljše ne. Toda to nikakor ne more zasenčiti vsega ostalega dogajanja v petih mesecih življenja v Gentu. Bilo je nepozabno in bi danes ob vseh izkušnjah krepko obžaloval, če ne bi odšel na Erasmus izmenjavo. Verjemite mi, to je življenjska priložnost, da vidite še drugi del Evrope, spoznate njihov način življenja in se

učite po drugačnih sistemih. Kot vsi pravijo, pet mesecev res hitro mine, ampak kakor koli, jaz jih bom nosil v srcu vse svoje življenje, enako tudi nove prijatelje, ki sem jih spoznal na izmenjavi. Za vse podrobnosti ali da vam svetujem še kaj drugega, pa sem vedno na razpolago.

*Rok Zupanc,
Erasmus študent*

Prekratki trije meseci v Zagrebu

Prvega marca 2010 sem odšla študirat geografijo v Zagreb. Zakaj sem se odločila za CEEPUŠ in za Zagreb? Rada imam spremembe, rada spoznavam nove ljudi, nove kraje. Sicer sem bila v dilemi, ali naj grem ali ne. Spraševala sem se, kako me bodo na fakulteti sprejeli profesorji in sošolci, še zlasti zaradi naše mednarodne politike s Hrvati, nerešenih vprašanj glede meje, Ljubljanske banke, zamrznitve hrvaških pogajanj z Evropsko unijo itd. Tudi sama sem podlegla stereotipom o

Hrvatih, da so nacionalisti, patrioti ... V teh treh mesecih sem spoznala, da stereotipi niso resnični, da so bili moji strahovi odveč in neutemeljeni.

Na Naravoslovno matematični fakulteti v Zagrebu, na Oddelku za geografijo, sem bila na trimesečni študentski izmenjavi. Obiskovala sem predavanja iz didaktike, kulturnega pejzaža: zaščite in upravljanja, politične geografije in ekonomske geografije. Predavanja so potekala v hrvaškem jeziku. Bila so strokovna, zanimiva, podkrepljena

s primeri, z lastnimi izkušnjami ter vprašanji. Potekala so po metodi razgovora, debate.

Prve tedne sem bila malce zgubljena, ker nisem dobro obvladala hrvaščine, sčasoma pa sem razumela že skoraj vse. V Zagrebu sem opravljala tudi izpite. Ocene so mi vpisali v hrvaški indeks, ki sem ga prejela na referatu že prvi dan. Izpiti so potekali ustno in v hrvaščini. Poudarek je bil na hrvaških regijah in njihovih značilnostih, na primerjavi Hrvaške s Slovenijo. Vsak ponedeljek je hrvaško geografsko društvo organiziralo zanimiva predavanja o aktualnih geografskih temah ali potopise. To pogrešam na našem oddelku.

V teh treh mesecih sem pridobila več samozavesti. Postala sem zrelejša, iznajdljivejša, bolj komunikativna. Kolegi geografi so me sprejeli za svojo. Zadnja dva tedna sem z njimi preživela najzanimivejše in precej delovne dneve na terenu po Kvarnerju in Bosni. Le-ti so bili natrpani z ogledi, pohodi po območjih, ki še niso komercializirana in polna turistov. Ta izkušnja mi ni prinesla le prijateljstev, ki bodo trajala in trajala, ampak tudi veščine, kako se znajti v prostoru, kako uporabljati vse čute za raziskovanje območij, kako vzpostaviti stik z domačini, ki vedo največ o svojem bivalnem okolju.

Nimam nikakršnih slabih izkušenj. S profesorji se je bilo mogoče vse dogovoriti. Tudi na referatu so bili zelo prijazni. Študenti so bili sprva nekoliko zadržani, ker niso bili vajeni tujih študentov, ki pridejo na izmenjavo. Vendar so me kmalu sprejeli.

Ob koncu bi rada še napisala, da **sem ponosna nase, ker sem se odločila za ta korak in si upala biti študentka v drugi državi.** Donald G. Mitchel je zapisal : »Namera je tisto, kar naredi človeka; ne slaboten namen, ampak surova odločitev; ne nezanesljiv cilj – ampak tista močna in neutrudna volja, ki premaga težave in nevarnosti. Volja iz človeka naredi velikana.«

*Nuša Lorenčič,
CEEPUS študentka*

Vtisi CEEPUS študentov iz drugih izmenjav

»Vsekakor menim, da je treba iti v tujino in razmišljati globalno. Človek, ki gleda le na svoje dvorišče, ne bo daleč prišel, izmenjave širijo obzorja mnogostransko. V času izmenjave sem po dolgem in počez prepotoval Bolgarijo ter zašel tudi v Istanbul. Vsekakor mi bo ta poletni semester na Balkanu ostal za vedno v spominu kot zelo dobra, nepozabna izkušnja, ki bo morebiti moj ključ do uspeha v nadaljnji karieri«

*Izidor Furjan,
CEEPUS študent*

»Kot veliko prednost svoje izkušnje v tujini bi rada izpostavila tudi spoznavanje ljudi, ki prihajajo iz različnih kultur. Ta izkušnja je po mojem mnenju še pomembnejša kot sama strokovna znanja, saj doma pogosto nimamo priložnosti spoznati toliko različnih kultur in njihovih življenjskih, delovnih ter študijskih navad. Je nekaj, kar me bo spremljalo vse življenje in mi bo v veliko pomoč v prihodnosti pri delu s tujimi poslovnimi partnerji, kot tudi pri morebitnem delu v kulturno mešanem timu ali v večkulturnem okolju.«

*Damjana Krivec,
CEEPUS študentka*

"Z učenjem se učimo!"

James Howell

Ko razmišljam o svoji izkušnji poučevanja v tujini, se zgornja trditev nenehno potrjuje. Tudi v mojem primeru se je pokazalo, **da je učni proces proces spreminjanja ne le učencev, temveč tudi učiteljev.** Lanskega februarja sem imela namreč priložnost del študijskega usposabljanja preživeti v tujini. Kot bodoča profesorica angleškega jezika sem v sklopu akcije programa Vseživljenjsko učenje Comenius Asistenti, ki bodočim učiteljem omogoča preživeti nekaj časa na eni izmed šol v tujini, odšla v Italijo.

V Torino, četrto največje italijansko mesto, sem odšla z namenom, da italijanske srednješolce naučim angleško in jim pokažem, kako koristno je znanje tujega jezika, **da si malce razširim svoja obzorja, poglobim svoje znanje tujega jezika in Italiji dam priložnost, da se predstavi ne le kot turistična destinacija, temveč tudi kot država, vredna svojega slovesa.** Priznam, pedagoške želje takrat niso bile pri vrhu mojih prioritet. Sedaj, več kot leto kasneje, pa lahko trdim, da je imel ravno program Comenius Asistenti

največje zasluge za to, da se je prebudil moj lastni pedagoški čut. Prek te intenzivne izkušnje pa sem prišla tudi do pomembne ugotovitve, ki me bo nedvomno spremljala še naprej – naloga učiteljev je, da svoj predmet približamo na kar se da privlačen način in učencem na primerih pokažemo, kako koristno je njegovo znanje. **Odličnost akcije Comenius Asistenti se kaže ravno v tem, da imata velike koristi obe udeleženi strani, tako asistenti kot tudi učenci.** Slednjim se namreč potrdi že tolikokrat obelodanjeno reklo o koristnosti znanja tujega jezika, prvi pa so poleg t. i. oprijemljivih učnih izidov podvrženi tudi tistim, ki nastanejo kot posledica lastne izkušnje življenja v tujini. Ocenjujem, **da gre pri osebni spremembi, ki sem jo tekom programa doživela tudi sama, za preplet obeh, tako formalnih kot tudi neformalnih izkušenj.** Razširjanje lastnih obzorij, iskanje svojega prostora pod soncem ter intenzivna izkušnja poučevanja na tuji šoli so enakovredno pripomogli k osebni spremembi, ki sem ji bila podvržena. Tekom

pedagoškega procesa sem urejala tudi svoj portfolio, ki sem ga ob prihodu domov uporabila na matični fakulteti, kjer so mi prakso v tujini priznali kot del obvezne prakse. Ob vrnitvi v domovino sem pričela poučevati tudi v jezikovni šoli, kar je hkrati ponujalo odlično priložnost za prenos pridobljenih znanj. Skozi učni proces me je vodila želja učencem približati tuji jezik na najbolj naraven način, skozi igro. Omenjeno se je kasneje izkazalo za ustrezno, saj so tečajniki odhajali zadovoljni in prepričani v svoje novo pridobljeno znanje.

Misel gospoda Howella, »We learn by teaching«, se je v mojem primeru tako še kako potrdila. **Izkušnja poučevanja v tujini je pomenila prelomnico v mojem življenju, ki je ustvarila tudi trdne temelje za nadaljnjo poklicno pot.**

Tina Verbič,
Comenius asistentka

Učenje skozi življenje

Študij se je počasi zaključeval in pred mano se je pojavilo vprašanje, kako naprej in kam. Ves čas me je navduševala zamisel, da bi odšla v tujino. Ko sem se seznanila s programom Grundtvig, je ideja postala resnična, saj sem si želela izboljšati znanje tujega jezika, aplicirati svoje študijsko znanje, pridobiti praktične izkušnje in spoznati dejavnosti, ki jih lahko andragog opravlja na šoli. Dogovarjati sem se začela s šolo, namenjeno odraslim, imenovano Ecole industrielle Marcinelle-Monceau v Belgiji, Charleroi. S pridobitvijo štipendije pa se je moja asistentska pot Grundtvig v tujini resnično začela.

Šola ima približno sto učencev ter deset redno zaposlenih, zato proces integracije med osebje ni predstavljal prevelikih težav, edina ovira je bilo moje nepoznavanje francoščine, ki pa se je z meseci izboljšalo. Osebje in učitelji so mi omogočili, da sem asistiral pri različnih učnih urah, šolskih dogodkih, sestankih, svetovanjih in individualnih urah. Tako sem redno asistiral pri angleških učnih urah, kjer sem pripravljala različne aktivnosti, sodelovala pri ocenjevanju in tudi vodila učne ure. Pri drugih učnih urah sem bolj opazovala, proti koncu leta, z izboljšavo francoščine, pa sem začela aktivnejše sodelovati s predlogi in idejami. V sklopu evropskih vrednot sem asistiral pri pripravi evropskega dne na šoli. Dan je predstavljal diseminacijo aktivnosti na šoli in diskusijo o problemu onesnaževanja.

Mentorica je bila aktivna na različnih evropskih programih; tako sem tudi sama sodelovala pri projektu eTwinning, kjer sem realizirala vprašalnik, ki je bil poslan šoli v Španiji. Rezultate sem primerjala in jih predstavila na šolskem sestanku. Imela sem tudi čudovito priložnost udeležbe na Grundtvig konferenci, ki je potekala v Bruslju. Pridobila sem vpogled v partnerstva, aktivnosti in končne rezultate ter tudi informacije o izobraževanju migrantov.

S to izkušnjo sem pridobila mnogo več, kot sem pričakovala. Izboljšala sem francoski jezik, sposobnost javnega nastopanja ter razvila kompetence za učenje v razredu. Poleg tega sem pridobila nove izkušnje dela v timu, integracije v kolektiv ter podajanja strokovne kritike. Naučila sem se biti samoiniciativna, predstaviti ideje in jih argumentirati.

Življenje v tujini pa mi je dalo tudi druga znanja in sposobnosti. Okolje je bilo kulturno in starostno barvito, kar je pomenilo veliko učenja. Menim, da je ta izkušnja pripomogla k moji večji strpnosti do drugih, večji odprtosti za drugačna mnenja ter boljšemu poznavanju same sebe. Tako sem bila tudi v šoli bolj odprta za kritike na moje ideje in strpnost do drugačnih navad učencev. Soočenje s samo seboj mi je omogočilo refleksijo nad mojimi dejanji in navadami ter njihovo spreminjanje.

Čas odhoda je predstavljal čas ponovne refleksije, kako naprej in kam. Odločila sem se, da bom s pomočjo Europassa in portfolija iskala novo zaposlitev. Upam, da bo novi delodajalec prepoznal sposobnosti in kompetence, ki sem jih pridobila, ter bom imela priložnost prenesti pridobljeno znanje v novo okolje.

*Kristina Slana,
Grundtvig asistentka*

COMENIUS

Eko inovacije za razširjeno Evropsko unijo

Učitelji se vedno bolj zavedamo, da pridobivanje novih znanj ne sme temeljiti zgolj na klasični šolski izkušnji, temveč jih poskušamo povezati z novimi tehnologijami in načrtovanjem proizvodnih procesov, ki so ekološko neoporečni.

Eko inovacije predstavljajo največji izziv pri utrjevanju evropskega gospodarstva v okviru trajnostnega razvoja in s tem k povečani vlogi evropske ekonomije v prihodnosti. Podjetje MECB Malta, ki deluje v tesni povezavi z malteško univerzo (oddelek za industrijsko in proizvodno tehnologijo), že drugo leto zapored pripravlja seminarje v zvezi z eko inovacijami. Na lastno pobudo sem se kot učiteljica kemije udeležila enega takšnih izobraževalnih seminarjev, ki je potekal v januarju 2010 in je bil finančno podprt s strani programa Comenius.

Že med pripravi na pot in sodelovanje na mednarodnem seminarju sem imela v mislih predvsem naslednje:

- naučiti se čim več o sami državi in o malteškem izobraževalnem sistemu,
- spoznati pomen razvoja novih tehnologij,
- navezati stike z učitelji, ki jih bom srečala.

Predvsem slednje je izredno pomembno. Znanje tujih jezikov – na primer angleščine – nam je pri tem v veliko pomoč.

Skratka, misli ob obisku Malte sem si popestrila z izkušnjami iz Sicilije, kje sem pred leti že bila. Pričakovala sem nekaj podobnega – malo mediteranske ležernosti in veliko ekoloških problemov. Mogoče so bile takšne sive misli tudi zaradi tega, ker sem odpotovala iz Ljubljane v vlažnem, januarskem jutru.

Prvi mešani vtisi so hitro zbledeli ob prihodu na Malto, kjer sem bila deležna prijetnega januarskega sonca. Gostitelj je poskrbel za organiziran prevoz do hotela. V naslednjih nekaj dneh sem pristala v družbi dveh voditeljev z Malte, dveh univerzitetnih učiteljev s Finske, učiteljice s Poljske ter enega učitelja, ki je zaposlen na Ministrstvu za okolje v Romuniji. Bili smo majhna, a prijetna skupina.

Udeleženci seminarja smo imeli možnost spoznati več primerov eko inovacij. Spoznali smo, da je lava lahko koristna surovina in da so se z načrtno izrabo lave odprla tudi številna delovna mesta prebivalcem Sicilije, seznanili smo se z načini pridobivanja pitne vode iz morja ter uporabe odpadnega gospodinjanskega olja za biodizel.

V zadnjih letih sem uspela navezati veliko stikov z učitelji po evropskih deželah. Res

je, da moram biti marljiva, da stike tudi vzdržujem. Mislim pa, da v dobi elektronskih komunikacij to ni več problem. Nasploh sem v zadnjih letih spoznala, da je ohranjanje stikov z evropskimi učitelji velika dragocenost. Kadar koli potrebujem kakšne informacije – bodisi šolske ali druge, – me znanci po Evropi nikoli niso razočarali. Vedno dobim zelene informacije oz. nasvete. Ja, in ta občutek »evropskega« prijateljstva je lep in prijeten. Kot primer tega bi dodala, da sem pred leti na enem od Comenius seminarjev navezala stike z učiteljema Adelo in Mariom z Malte. Takrat si niti najmanj nisem mislila, da ju bom še kdaj srečala. A vendar, letošnjega januarja na Malti sem zadnji dan izkoristila še za srečanje in klepet z obema znancema. Adela je sedaj voditeljica malteškega olimpijskega komiteja, Mario pa je ravnatelj ene od osnovnih šol. Veseli smo bili snidenja in to je tisto, kar nas bogati ob takšnih izkušnjah.

Takšne in podobne misli zelo rada prenašam tudi na svoje učence.

Mladi ljudje bodo v prihodnje intenzivneje potovali po Evropi – bodisi zaradi izobraževanja ali zaposlitev. Navezovanje stikov in prijateljstev bo pomembno tudi pri njihovem napredku oziroma za dobrobit vseh Evropejcev.

*mag. Lenka Žigon,
Osnovna šola Vrhovci*

Strokovno spopolnjevanje predstavnikov LU Ptuj na Švedskem

Trije strokovni sodelavci Ljudske univerze Ptuj smo se v maju 2008 udeležili Grundtvig strokovnega spopolnjevanja pri izobraževalni organizaciji SVEFI Academy v Haparandi na severu Švedske.

Odločitev za sodelovanje v omenjenem spopolnjevanju je nastala povsem naključno, na povabilo izobraževalne organizacije s Švedske, katere dve predstavnici smo imeli pred tem čas poznati pri nas na Ljudski univerzi Ptuj.

Naziv izobraževanja v Haparandi je bil Further education course about liberal adult education in Sweden and distance learning. Program je pokrival zelo raznolike vsebine, med drugim seveda predstavitev organizacije SVEFI in sistemov izobraževanja odraslih na Švedskem, izmenjavo izkušenj in možnosti izobraževanja odraslih v Sloveniji, Evropi in na Švedskem, možnost uporabe izobraževalnega IKT-sistema Netbildarna kot komplementa tečajnim in drugim oblikam usposabljanj na daljavo in izvedeno usposabljanje za uporabo sistema FirstClass kot komunikacijskega portala med udeleženci, profesorji in organizatorji. Opravili smo primerjalno analizo s predavanjem o IKT-sistemih na Ljudski univerzi Ptuj (le-to smo pripravili mi), izvedli študijske obiske lokalnih izobraževalnih organizacij Vuxenskola in Youth, kjer smo izmenjali izkušnje o aktivnostih za osebe s posebnimi potrebami, socialno ogrožene ter upokojeence.

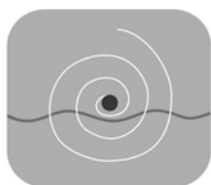
Najpomembnejša pridobitev spopolnjevanja na Švedskem je bil vsekakor konkreten vpogled v informacijsko-komunikacijski portal Netbildarna, ki je s svojimi več kot 150 tečajnimi oblikami, ki se vse izvajajo na daljavo, odličen primer neformalnega učenja v prihodnosti. Organizacije, ki svojim uporabnikom ne bodo ponujale možnosti spletnega dela, torej učenja na daljavo, dostopa do literature, pregleda opravljenih in še manjkajočih aktivnosti ter spremljanja svojega napredovanja v sodelovanju z ostalimi uporabniki v obliki študijskih skupin, bodo v prihodnosti prav gotovo potisnjene na rob. Sodobni uporabniki namreč od nas, ponudnikov, zahtevajo dostopnost, odprtost, prijaznost, ne nazadnje pa tudi strokovnost in možnost aplikacije pridobljenega znanja v prakso, vse to s podporo IK-tehnologije. Globalna družba je namreč za seboj potegnila prav vse sfere človekovega delovanja, in pri tem izobraževalne organizacije in njihovi formalni sistemi niso nobena izjema.

Posledica tovrstnega spoznanja je bil vsekakor tudi ta strokovni obisk leta 2008. Od takrat smo na Ljudski univerzi Ptuj v prakso vpeljali vsaj dve direktni pridobitvi: uporabo spletnih učilnic v formalnih programih ter elektronsko podporo

študijskemu procesu: elektronski indeks, dostop do literature ter možnost dodatnega komuniciranja s profesorji.

To, da smo imeli na Švedskem možnost aktivnega vpogleda in uporabe njihovega sistema za učenje na daljavo, je bila izvrstna priložnost za prenos dobre prakse v naše domače okolje. Vsekakor si je podobnih priložnosti še želeli, saj je primerjava stanj v evropskih državah z dolgoletno tradicijo izobraževanja odraslih pokazala, da se največji napredek doseže prav z udeležbami na strokovnih spopolnjenjih, kjer z izmenjavo izkušenj in s primerjavo medsebojnih aktivnosti, predvsem pa na primerih ter prenosih dobrih praks v lokalna okolja, pridobivajo tako posamezniki kot njihove organizacije.

*mag. Petja Janžekovič,
LU Ptuj*

CENTER VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA PODRAVJE
LJUDSKA UNIVERZA PTUJ

☛ Mestni trg 2 2250 Ptuj ☎ +386 2 749 21 50 ☎ +386 2 749 21 56 ✉ luptuj@siol.net

Dublinska izkušnja – študijski obisk kot priložnost za osebni in profesionalni razvoj

Študijski obisk z naslovom Zagotavljanje varnega učnega okolja v šoli in lokalni skupnosti je potekal od 1. do 5. marca v Dublinu. Udeleženci smo prišli iz štirinajstih evropskih držav. S pripravami sem pričela tri mesece pred odhodom. S strani organizatorja sem prejela več vprašalnikov, kjer sem morala predstaviti svoje delo in neformalne interese. Tako smo se udeleženci že pred srečanjem spoznali in vzpostavili stike. Pred odhodom smo poslali tudi svoje predstavitev: zagotavljanje varnega učnega okolja v šoli in lokalni skupnosti ter predstavitev nacionalnega šolskega sistema. Dodala sem še kolaž slovenskih naravnih in kulturnih znamenitosti. Podrobno sem se seznanila z irsko kulturo, zgodovino in literaturo.

otroci in njihovi starši. Organizirajo večerno učenje (Family learning evenenig classes), kjer delajo skupaj z starši in učenci tudi posebej za to usposobljeni učitelji.

Raziskave so pokazale, da sta za učni obisk in uspešnost otrok zlasti pomembna izobrazba matere in njen odnos do šole, zato se zelo trudijo, da jih pritegnejo k dodatnemu izobraževanju na šoli – tuji jeziki, računalništvo, bralni večeri, ročne spretnosti. Za otroke tujih priseljencev in njihove starše (brezplačno) potekajo učni jezikovni programi.

Na teh šolah 'case team' spremlja učence, ki potrebujejo posebno pomoč. Skrbijo tudi za otroke, ki izgubijo dom. Nadarjene učence usmerjajo v 'school leadership' program. V

Udeleženci smo spoznali sijajen irski strokovni in metodični pristop k reševanju problematike zasvojenosti in nasilja, premagovanja medkulturnih in socialnih razlik in zagotavljanja enakih možnosti za izobraževanje. Interdisciplinarni pristop psihologov, raziskovalcev iz pedagoških vrst, posebej usposobljenih učiteljev in vodstev šole, policije, sodišča za mladoletne, športnikov, mojstrov umetnih obrti postavlja v središče svojega delovanja otroka in njegove potrebe – je zelo individualno naravnan. Veliko skrbi posvečajo tudi izobraževanju staršev za pomoč pri učenju in spopadanju z mladostniško problematiko. Na tem področju nam je Irska lahko zares dober zgled.

Delovni dnevi na Irskem so potekali zelo intenzivno. Najprej smo spoznali irski šolski sistem. Učni jezik je angleščina, vzporedno se učijo tudi svoj materni jezik – irščino.

Irska namenja posebna denarna sredstva šolam, ki delujejo v manj razvitih okoliših. Delivering Equal Opportunities in Schools, DEIS, kar v irščini pomeni priložnost, zajema 25 odstotkov šol. Tem zagotavljajo učbenike in obroke hrane v šoli. Intenzivno razvijajo jezikovno in matematično znanje, financirajo nakup najsodobnejših knjig in IKT-tehnologije. Šolske knjižnice spreminjajo v prijetne prostore, v katerih se radi zadržujejo

prizadevanjih za zagotavljanje varnega učnega in življenjskega okolja se poslužujejo tudi medvrstniške mediacije.

Imeniten praktični primer DEIS šol sta St. Dominic's Secondary School Ballyfermont in Mater Dei Primary School. Obe delujeta v deprivilegiranih okoljih, kjer je že na prvi pogled opaziti slabše socialne razmere. Na obeh šolah je poudarjena vloga učitelja, povezava s starši in z lokalno skupnostjo, za kar si konkretno (finančno) prizadeva tudi država.

Osebnostno so me najbolj obogatili stiki z učitelji. Dober učitelj je povsod enak in lahko prepoznaven. Udeleženci smo delili vtis, da so na Irskem učitelji družbeno cenjeni in da državi ni žal ne denarja ne moralne podpore, ker prevladuje spoznanje, da kakovost zagotavljanja varnega učnega okolja za otroke stoji in pade z učiteljem.

Načrti za naprej? Dogovarjamo se za skupno spletno stran Varne učne okolje. Ena od udeleženk je odprla tudi Facebook skupino. Sama se dogovarjam za obisk nizozemskih učiteljev v Sloveniji in dopisovanje učencev 5. razreda z učenci s Portugalske. Učence višjih razredov bomo poskušali povezati z vrstniki iz Epidaurusa v Grčiji. Seveda pa smo udeleženci tudi v osebnih stikih, saj smo se zelo spoprijateljili. In ne nazadnje – predstaviti svojo dublinsko izkušnjo slovenskim učiteljem in učiteljicam kot idealno priložnost za profesionalni in osebni razvoj.

*prof. Tatjana Drovenik Čalič,
OŠ Šmartno v Tuhinju*

Bilateralno sodelovanje – tuji udeleženci v Sloveniji

Kako sem doživela Slovenijo in kaj sem opazila ...

Najprej moram povedati, da je bil čas, ki sem ga preživila v Sloveniji, zame lepo in novo doživetje. Prvič v življenju sem doživela zimo s pravim snegom, kar je bila zame zares nova izkušnja, saj v naši deželi menjava letnih časov ni tako izrazita.

Čeprav je kar nekaj družbenih in kulturnih razlik med mojo in vašo državo, pa obstaja tudi nekaj podobnosti v načinih in navadah v Sloveniji ter pri nas, kljub temu da so poimenovanja letih v obeh državah različna. Družinske vezi, še posebno na podeželskih območjih Šrilanke, so zelo močne, česar v Sloveniji ni mogoče opaziti. Čeprav menim, da so družinske vezi v Sloveniji prav tako bolj močne v podeželskem okolju kot v mestnem (ko smo obiskali podeželske kraje, smo to lahko opazili), na primer, za večino starejših in invalidnih oseb v naši državi poskrbijo njihovi družinski člani. Opazila sem, da v Sloveniji starejši ljudje največkrat živijo sami in ne živijo pri svojih otrocih (kot sem lahko videla). Po drugi strani pa imajo invalidne osebe v Sloveniji več socialnih možnosti kot invalidne osebe na Šrilanki (na primer javni prevoz itd.). V naši kulturi ima mati matere, ki rodi otroka (otrokova babica, če je še živa), pomembno odgovornost. Ta odgovornost se pokaže že pri prvem porodu. Mislim, da so tudi v Sloveniji matere zelo skrbne pri porodu svojih hčera in sinov. To podobnost je mogoče opaziti pri obeh kulturah. Pri družbenih dogodkih, kot so pogrebi, pa lahko v naši državi opazimo povezano skupnost, še posebno v podeželskih krajih. Trenutno v mestnem okolju ta povezanost nazaduje. Od trenutka, ko oseba na Šrilanki umre, pa do upepelitve telesa, za hrano in za vse drugo, kar je potrebno, poskrbijo sosedje. Ne samo to, vse aktivnosti, ki zadevajo pogreb, organizirajo vaščani. Menim, da je v Sloveniji ta dogodek omejen le na ožje družinske člane in prijatelje. Tudi poroka je na Šrilanki zelo priljubljen družabni dogodek.

Pri pripravi zabavnih aktivnosti si ljudje na Šrilanki vzamejo čas, medtem ko je večina ljudi v Sloveniji preveč zaposlena za kaj takega, saj se morajo ukvarjati z vsakodnevnimi težavami. Po drugi strani pa morda ravno klimatske spremembe in ekonomska situacija ustvarjajo takšno družbeno okolje. Po navadi ženske ne gredo ponoči same ven. Toda v Sloveniji je popolnoma drugače in ženske gredo lahko zvečer brez strahu same ven. Tudi ko so na fakulteti, gredo lahko dekleta ven in zdi se, da staršev to ne skrbi. Na Šrilanki velja pravilo kulture in družbe, da morajo starši ali drugi bližji družinski člani varovati dekleta do njene poroke. Če tega ne storijo, lahko to zanje predstavlja težavo, če se želi kasneje poročiti. Zato dekleta tudi sama skrbi za svojo varnost. Udeležili smo se več glasbenih koncertov, kar je bila dobra priložnost za spoznavanje vaše glasbe. Vendar nismo plesali.

V Sloveniji sta kajenje in alkohol enako priljubljena tako med moškimi kot med ženskami in nikomur se ne zdi, da je takšno vedenje za ženske sramotno. Med ženskami na Šrilanki so takšne aktivnosti zelo redke, še zlasti kajenje. Na začetku našega bivanja v Sloveniji je bilo to za nas nekoliko nenavadno, toda zdaj smo razumeli takšno kulturno in družbeno obnašanje. Bivanje v študentskih domovih je bila dobra priložnost za seznanjanje s študentsko kulturo, saj je bilo to popolnoma drugačno družbeno okolje, kot je v naših študentskih domovih, še posebno v dekliških študentskih domovih. V dekliških študentskih domovih so pravila postavljena

glede na socialno in družbeno ozadje, na primer, dekleta brez dovoljenja ponoči ne smejo ven. V domovih za fante je nekoliko drugače. V naši državi ni mešanih domov, obstajajo le ločeni domovi za dekleta in fante.

Na začetku je prihajalo do težav pri komunikaciji, še posebno pri vsakodnevnih aktivnostih. Toda zdaj smo se naučili nekaj uporabnih slovenskih besed, vendar slovenskega jezika nismo uporabljali tekom programa. Na fakulteti in zunaj nje je osebje fakultete ali drugo strokovno usposobljeno osebje poskrbelo za angleški prevod vseh predstavitev in ostalih pomembnih predavanj, ki so bila predstavljena v slovenščini.

Glede hrane v Sloveniji pa lahko povem, da je skoraj vsa hrana drugačna od naše. Na splošno je naša hrana bolj pikantna, ker uporabljamo veliko začimb. Sprva je bilo nekoliko težko, toda zdaj smo se navadili na vašo drugačno hrano. Hrano pa smo pripravljali tudi sami.

Rečem lahko, da je Slovenija čudovita in čista dežela. Ljudje imajo radi svoje okolje in med našim bivanjem so bili vsi zelo ustrezljivi. Za vedno si bom zapomnila gostoljubnost ljudi in zeleno naravo. Slovenijo si želim obiskati še kdaj.

*Anula Rathnayake,
učiteljica socialnega dela,
Oddelek zdravstvene psihologije, Medicinska
fakulteta Univerze v Kolombu,
Kolombo 08, Šrilanka*

Bilateralno sodelovanje – tuji udeleženci v Sloveniji

Pogled iz Bolgarije

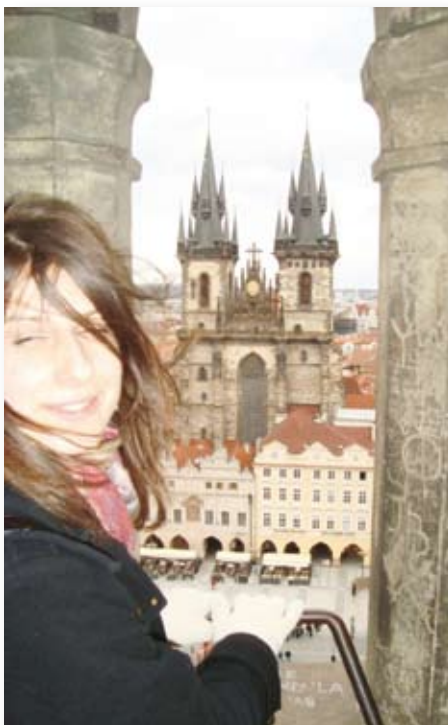
Moje bivanje v Mariboru, ki je bilo del dvostranskega dogovora med ministrstvom za šolstvo v Bolgariji in Sloveniji, je bilo nepozabno doživetje.

Najprej moram povedati, da sem bila vključena v popolnoma drugačen študijski sistem, ki je temeljil na interaktivnosti predavanj in na tesnem sodelovanju s profesorji. To je bilo zame nekaj čisto novega in takšen način poučevanja mi je bil zelo všeč. Nekaj teh metod bi rada prenesla v šolski sistem v Bolgariji, da bi se tako lahko izboljšala kakovost poučevanja. Dodati moram tudi, da mi je izmenjava omogočila širši vpogled na svoje sposobnosti, saj je bil na voljo širok spekter študijskih možnosti kot tudi veliko drugih priložnosti za razvoj mladih študentov v Evropi.

V tem letu sem imela možnost spoznati veliko zanimivih študentov iz cele Evrope. V študentskem domu sem sobo delila skupaj s Čehinjo, ki je sedaj ena izmed mojih najboljših prijateljic. Poskušala sem se naučiti tudi jezika, vendar je bilo to dokaj težko. Kasneje sem jo obiskala v Pragi, kjer sva utrdili najino prijateljstvo, pa tudi sama sem postala bolj dojemljiva za druge kulture.

Kot del svojega študija sem uspešno usvojila osnove slovenskega jezika, tako da sem lahko postopoma vedno bolj suvereno komunicirala s Slovenci. To je bila zame čudovita izkušnja in sedaj lahko s ponosom rečem, da se znam v novem jeziku jasno izraziti. Dosegla sem veliko več, kot sem od študijske izmenjave pričakovala.

Poleg tega sem imela v tem letu priložnost opazovati različne kulture ter sem poskušala najti podobnosti med evropskimi študenti. Zdi se, da si nismo več tako zelo različni, saj vsaka študijska izmenjava pripomore k odpravi stereotipov, ki jih imamo o drugih narodih. Tudi sama sem šla skozi ta proces ter sem razmislila o stereotipih, ki sem jih prej gojila.

Na koncu bi rada povzela, da je bilo to študijsko leto v Mariboru zame zelo dobro. Spoznala sem nove prijatelje iz cele Evrope, naučila sem se novih jezikov, pridobila sem koristne izkušnje o življenju v tuji državi ter 'dozorela', tako v osebnem kot tudi v akademskem smislu. Poleg tega sem veliko potovala, postala aktivna članica nevladne organizacije AEGEE Maribor in razširila svoje osebne vrednote ter svoj pogled na svet.

Hvala vam, da ste mi to omogočili!

Deyana Ivanova,
podiplomska študentka na Varna University
of Economics, Bolgarija

Narava, naša prijateljica

Prihodnost generacij je odvisna od narave in narava je odvisna od prihodnjih generacij. Prav zato smo se v našem vrtcu odločili, da bomo našim najmlajšim posredovali znanja, povezana z ekološko ozaveščenostjo. Tega smo se lotili s pomočjo projekta Comenius Šolska partnerstva, in sicer v sodelovanju z vrtci s Švedske, iz Litve, Romunije in s Portugalske. V mednarodni projekt nas je, poleg že omenjenega, vodila tudi želja po strokovnem in osebnem razvoju ter razširitev obzorja celotne organizacije. Nadejali smo se izboljšav s področja ekologije, metodologije, tujega jezika ter medkulturnosti.

Sedaj, ko se projekt zaključuje, se zavedamo, da nismo ciljali previsoko. Poleg novih pristopov na metodološkem področju, ki smo jih prikazali ob obravnavanju naravoslovnih tem, zastavljenih v okviru projekta, smo izboljšali tudi znanja s področja medkulturnosti. Napredek na jezikovnem področju smo dosegli z organizacijo tečaja angleškega jezika za zaposlene znotraj vrtca (kot priprava na obisk naših partnerjev).

Poglobili smo tudi znanje s področja IKT ter v naš vrtec vpeljali timsko delo. Slednje je zelo pozitivno vplivalo tako na posameznikov profesionalni kot tudi osebni nivo. **Poleg tako imenovanih oprijemljivih izidov smo pridobili tudi neoprijemljive izide v obliki neprecenljivih osebnih izkušenj medkulturnega okolja, ki bodo nekatere spremljale celo življenje. Na naših partnerskih srečanjih smo se večkrat zavedli, da nas kljub globalizaciji odlikuje drugačnost, ki jo vedno bolj opažamo in cenimo.**

Obisk švedskega vrtca je potrdil naše metodološke in pedagoške pristope. Dobili smo vpogled v 'svojo' prihodnost, poleg tega pa smo bili zadovoljni s svojim delom, s količino dela, z dejavnostmi, ki jih ponujamo otrokom, itd. Ko pa smo na našem zadnjem srečanju imeli priložnost vpogleda v delo vrtca v majhnem portugalskem mestu Manteigas v osrčju naravnega parka, smo ugotovili, da morda naša prihodnost le ni tako svetla, da kakovost ni pogojena s kvantiteto

ter da si je včasih bolje vzeti čas za krepitev odnosov kot za skladiščenje podatkov. In prav to opažanje je konkretno vplivalo na delo posameznikov v našem vrtcu. V svoje delo z otroki skušamo vnesti sproščenost in domačnost ter tako vplivati na njihov nadaljnji razvoj. Prav ta umirjenost v pedagoškem delu, ki smo ji bili priča v portugalskem vrtcu, nas je popeljala bližje k naravi, zaradi katere smo se partnerji sploh srečali. Lahko rečemo, da so na nas imeli močan vpliv tako oprijemljivi kot neoprijemljivi učni izidi. Verjamemo pa, da je bilo neoprijemljivih več, saj so potekali tudi na nezavedni ravni.

Prenos kompetenc, spretnosti in znanj je potekal brez večjih ovir, z veseljem smo se posvetili delu, ki ga je zahteval projekt, saj smo se zavedali, da bomo več želi le v primeru, če bomo premišljeno in več sejali. In naša žetev je bila več kot uspešna.

Petra Gams,
Vrtec Škratek Svít, Vodice

Čipka, razkošje ali priložnost

Sodelovanje v mednarodnem projektu *Čipka, razkošje ali priložnost* v programu Leonardo da Vinci Partnerstva je bila za vse nas sodelujoče klekljarice tako priložnost kot razkošje. Vse smo v sodelovanju videle velik izziv na področju klekljanja, šivanja, risanja in prepoznavanja kakovosti čipk. Za nekatere je bil projekt kot naročen za nadaljevanje in združevanje njihovih interesnih področij.

Odzvale smo se vabilu Čipkarske šole Idrija za sodelovanje v projektu. Že sama prijava je od nas pričakovala klekljarske izkušnje, pripravljenost na učenje novih tehnik, poznavanje sistema mednarodne barvne skale, poleg tega smo ob prijavi morale predložiti še pet svojih najboljših čipk, izdelanih v različnih tehnikah klekljanja. Vse zahtevano predznanje smo si

pridobile izključno z neformalnimi oblikami izobraževanj. Ko je na naše naslove prišel dopis, da smo bile izbrane, smo bile zelo vesele, hkrati pa smo čutile veliko odgovornost do samega projekta. Na prvem sestanku se je **zbrala pisana družina osmih klekljaric različnih starosti (od 24 do 78 let), poklicev (študentke, učiteljice, upokojenke ...), iz različnih krajev Slovenije**, vendar s skupnim ciljem – odgovorno sodelovati v projektu.

S sodelovanjem v mednarodnem projektu smo si pridobile veliko novega znanja, veliko že znanega smo nadgradile in dodelale. Izdelovale smo nevsakdanje čipke z uporabo novih materialov, kar je učenje klekljanja naredilo bolj zanimivo in privlačno. Izpopolnile smo se v tehnikah klekljanja, seznanile smo se z načinom rekonstruiranja čipk, risanjem vzorcev, ročnim in strojnim všivanjem čipk, kjer smo sodelovale s

LEONARDO DA VINCI

pridruženim partnerjem, Modnim studiem Mojca Celin. Še posebni izziv je bila rekonstrukcija in klekljanje rekonstruirane najstarejše ohranjene čipke v Sloveniji, to je čipka iz Valvazorjeve grobnice iz konca 17. stoletja. Originalno čipko hrani Arhiv Republike Slovenije.

V projektu smo med drugim prikazale del oblačilne kulture v državah partnericah od 17. do 20. stoletja. Omejile smo se na oblačila, ženska in moška, ki so jih krasile ročno izdelane čipke. Veliko novih izkušenj smo dobile tudi z mobilnostmi na srečanja v države partnerice. Spoznale smo njihov način klekljanja in kulturno dediščino, predvsem na področju oblačil in čipk, ter izmenjale izkušnje. **Vsaka je s srečanja prišla obogatena z novimi izkušnjami, znanji in mnenji.** Vsem sodelujočim na srečanjih sta bila skupna cilj in motiv – prikaz izdelovanja in

ustvarjanja ročno izdelanih čipk, vedno in povsod pa je bila prisotna raznolikost načinov njihovega izdelovanja.

Pridobljena znanja bomo nekatere od nas s pridom uporabile pri svojem prihodnjem delu (ena od klekljaric se bo v naslednjem letu lotila izvedbe projekta, ki naj bi združil k sodelovanju kar največ slovenskih klekljarskih skupin), **vsem pa je sodelovanje doprineslo k osebnostni rasti. Pridobile smo si samozavest, da res nekaj zmoremo in znamo. Naučile smo se premagovati jezikovne ovire, sklenjena so bila nova prijateljstva in porajale so se nam nove ideje, ki nas bodo še dolgo povezovale.**

Ob sprejemu v projekt smo izpolnile Europass življenjepise. Mnoge smo prvič jasno opisale svoje izkušnje, znanja, pridobljena tako

formalno kot neformalno, želje, pričakovanja ... Ko smo jih ob koncu projekta ponovno pogledale, smo ugotovile, da se je mnogo naših ciljev in pričakovanj v času trajanja projekta uresničilo: nekatere dokončujejo študij, druge so se vpisale na nadaljnji študij, vse pa smo željo po nadgradnji svojega klekljarskega znanja v celoti uresničile.

Vse sodelujoče v projektu *Čipka, razkošje ali priložnost* bi z velikim veseljem še naprej sodelovale v novih mednarodnih projektih.

Draga Sedej,
v imenu projektnih klekljaric,
Gimnazija Jurija Vege Idrija

Izkušnje mreže Arheoped v programu CEEPUŠ

Arheoped je mreža, ustanovljena leta 2006 za potrebe prijave v program CEEPUŠ. Tega leta je v mrežo vstopilo pet univerz iz Slovenije, Srbije, Hrvaške in Makedonije, kjer se poučuje arheologija (Ljubljana, Beograd, Zadar, Split, Skopje). Ker je bil namen postaviti mrežo kot trajnejšo obliko sodelovanja, smo še pred dejanskim začetkom delovanja mreže v študijskem letu 2006/07 organizirali pripravljalni sestanek v Ljubljani in dogovorili temeljne oblike dela ter strateške smernice nadaljnjega razvoja mreže. Cilj je bil preprost, a obenem zelo ambiciozen – postati glavna in največja mreža izmenjave študentov arheologije v srednji in jugovzhodni Evropi, in to ne samo v okviru organizacije CEEPUŠ v regiji, temveč kar v celotni Evropi. Danes, po petih letih, lahko rečemo, da nam je to v veliki meri uspelo; **Arheoped je že v drugem letu delovanja (2008/09) več kot podvojil število sodelujočih univerz, trenutno pa v okviru mreže deluje**

že trinajst univerz iz sedmih držav (Ljubljana, Koper, Zagreb, Zadar, Split, Pula, Skopje, Beograd, Bratislava, Sarajevo, Mostar, Nitra, Poznan). Željo po vključitvi pa so izrazile tudi univerze iz Romunije, Bolgarije in Kosova.

Mreža Arheoped je v štirih letih svojega obstoja prejela za 324 mesecev štipendij, ki so bile namenjene približno 150 študentom in manjšemu številu profesorjev. V študijskem letu 2009/10 smo dosednji program mreže nadgradili z organizacijo poletne šole v Jajcu v Bosni in Hercegovini, ki se je je udeležilo 25 študentov. Od kod tolikšen interes za sodelovanje? Odgovor je večplasten, tako da bomo navedli samo nekaj glavnih razlogov.

Arheologija je kompleksna interdisciplinarna veda, ki poleg humanističnih, družboslovnih in kulturoloških vključuje tudi celo vrsto

naravoslovnih in tehnoloških prvin. Tradicionalno se arheologija uvršča med humanistične vede, ki imajo svoje mesto običajno na filozofskih fakultetah, in ker se programi teh fakultet običajno ocenjujejo kot finančno manj zahtevni, ima to velik vpliv na kakovost in razvoj pouka arheologije. Ker na žalost ni realno pričakovati, da bi na eni univerzi lahko ponujali arheološke programe, ki bi vključevali celovit nabor znanj, metod in tehnik dela ter ustrezne materialne pogoje, še toliko manj pa v finančno šibkejših državah jugovzhodne Evrope, je povezovanje med univerzami predstavljalo edini možni izhod iz takšne situacije. Poleg tega pa je arheologija izrazito regionalna veda, ki je ni mogoče konceptualizirati in poučevati samo v nacionalnih okvirih. Ravno nasprotno, samo dobro poznavanje arheologije širše regije omogoča pravilno vrednotenje in raziskovanje arheoloških pojavov v domačem okolju.

Pomembna dodana vrednost, kot jo vidimo koordinatorji mreže, je vztrajanje na poučevanju v nacionalnih jezikih držav, kjer študenti gostujejo. To je bil sklep, sprejet že na pripravljalnem sestanku leta 2006. Zaradi tega smo se v glavnem (ne pa izključno) omejili na univerze iz slovanskega jezikovnega okolja. To se je izkazala kot izjemno dobra odločitev, saj so tuji študenti že po nekaj tednih povsem normalno sledili predavanjem in uporabljali študijsko literaturo v drugem jeziku. S tem se je nedvomno povečala kakovost študija v izmenjavah, saj so bili študenti na izmenjavah povsem enakopravno vključeni v pedagoške in izpitne programe, kar pa, denimo, ni vedno primer z Erasmus študenti, ki ne poznajo slovanskih jezikov in za katere je treba posebej prilagajati poučevanje in opravljanje izpitnih obveznosti.

Vodenje mreže Arheoped je zahtevno delo, saj je potrebno nenehno komuniciranje z lokalnimi koordinatorji in kolegi na drugih univerzah. Brez intenzivne mobilizacije študentov za izmenjavo tudi ne gre. Vzdrževanje ritma komuniciranja zahteva letno vsaj tristo prejetih in poslanih elektronskih sporočil in več kot sto telefonskih razgovorov. Desetine ur so bile vsako leto potrebne za boj s strežnikom CEEPUS-a in za izdelavo informativne spletne strani. O zapletih in težavah, ki so nastajali pri pridobivanju viz in dovoljenj za bivanje za študente iz Srbije, Makedonije, Hrvaške in Bosne in Hercegovine, bi lahko napisal pravo dramo absurda, ki bi v nekaterih primerih trkala na meje človeškega dostojanstva. Vsekakor bi bili vsi ti napori zaman brez zelo kompetentne službe na CMEPIUS-u in pridobljene sposobnosti improvizacije, ki je tako potrebna v arheološki praksi.

Pa vendar, vsi ti napori so bili že večkrat poplačani z zadovoljstvom študentov in s pozitivnimi izkušnjami ter novim znanjem, ki so ga ti prinesli domov. Mreža Arheoped je v štirih letih svojega delovanja nedvomno postala prvo mesto, ki ga bodo študenti arheologije z univerz članic konzultirali, če želijo širiti svoje znanje in izkušnje. Mreža je povezala tudi številne predavatelje, ki si poslej med seboj izmenjujejo študente, zlasti podiplomske, saj imamo podpisane dogovore o medsebojnih izmenjavah mentorjev in somentorjev. Mreža je ustvarila možnosti za dodatno mreženje na različnih nivojih in v različnih smereh. Tako so študenti sami, potem ko so se spoznali na izmenjavah, organizirali več mednarodnih študijskih in drugačnih srečanj. Močno se je povečalo sodelovanje študentov pri terenskih projektih v drugih državah, kamor pridejo na povabilo domačih kolegov. Med pomembnimi uspehi mreže lahko navedemo tudi pomoč Filozofski fakulteti v Sarajevu, ki je šele pred dvema letoma

uvedla program študija arheologije. Prek mreže je bilo njihovi knjižnici podarjenih več sto knjig, težave s pomanjkanjem domačega kadra so se reševale z gostovanjem profesorjev prek programa CEEPUS, prvo generacijo sarajevskih študentov smo učili terenskih arheoloških veščin v poletni šoli mreže Arheoped, sarajevski študenti so pridobivali znanja v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Puli ...

Edini strateški cilj, ki ga Arheoped še ni dosegel, si pa zanj prizadevamo, je joint degree. Težave so bolj administrativne kot vsebinske narave. Trenutno se na univerzah, ki so vključene v Arheoped, izvajajo tako predbolonjski kot bolonjski programi, pa tudi slednji v dveh različicah (3+2 in 4+1). Oblikovanje skupne diplome oziroma programa (najverjetneje 2. stopnje) zahteva uskladitev zahtev zelo različnih nacionalnih akreditacijskih meril in postopkov, kar je izjemno zahteven in dolgotrajen proces, še zlasti tam, kjer bolonjski model še ni povsem dokončno oblikovan.

*prof. dr. Predrag Novaković,
predstojnik Oddelka za arheologijo in
koordinator mreže Arheoped v programu
CEEPUS*

Podelitev Evropskih nagrad 2010 za Vseživljenjsko učenje

Na letni konferenci programa Vseživljenjsko učenje so razglasili zmagovalne evropske izobraževalne projekte 2010, ki so obravnavali temo socialne izključenosti. V okviru evropskega leta boja proti revščini in socialni izključenosti so v Barceloni razglasili 6 zmagovalnih izobraževalnih projektov, katerih glavni namen je opozoriti na problematiko socialne izključenosti.

Med 3 najboljše v kategoriji šolskih projektov (Comenius) je bil izbran tudi projekt, ki ga je na evropski ravni v letih 2006–2009 koordinirala OŠ Škofja Loka-Mesto z naslovom Šole proti nasilju – ukrepaj, ne trpi (SAVANT: Schools against violence – Act, Not tolerate). Izbor med tri najboljše v Evropi je prav posebno priznanje, podelitve in predstavitve pa se je udeležilo tudi vodstvo šole.

Več o projektu lahko najdete na skupni spletni strani projekta:

<http://project.savant.googlepages.com/>

Na projektne sestanku v Latviji

Inclusion,

Helsinki, 11. junij 2010

V okviru Tematske mreže: Inclusion, v kateri sodelujemo nacionalne agencije iz 13 držav, je potekal seminar Inclusion: Think! Open your mind. Namen mreže je ugotoviti, kako uspešen je program Vseživljenjsko učenje pri podpori ranljivih skupin ter kaj še lahko storimo za večjo udeležbo in vključenost.

Seminarja se je udeležilo okrog 60 udeležencev iz vse Evrope – 14 predstavnikov nacionalnih agencij, 21 projektnih promotorjev in 15 predstavnikov nacionalnih oblasti, deležnikov in strokovnjakov. Iz Slovenije sta se poleg predstavnice CMEPIUS-a, ge. Urša Bajželj, seminarja udeležili tudi predstavnica Ministrstva za šolstvo in šport, ga. Bojana Globačnik, ter ga. Sonja Markič iz Zavoda za novodobno izobraževanje. Na konferenci so iskali odgovore na vprašanja:

- Kakšne so ovire in rešitve za učinkovito vključevanje ranljivih skupin v izobraževanje, usposabljanje in pri delu?
- Zakaj je vključenost ranljivih skupin pomembna?
- Ali Program VŽU pomaga pri vključevanju ranljivih skupin?

Več o seminarju in Tematski mreži: Inclusion si lahko ogledate na spletni strani:

<http://www.llpinclusion.eu/default.asp> oziroma se obrnete na Uršo Bajželj, ursa.bajzelj@cmeplus.si.

Na Centru RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja smo kot partner sodelovali v enoletnem projektu Mundus Active Participation ali na kratko EMAP. Projekt se s septembrom 2010 zaključuje.

Vanj je bilo vključenih 16 nacionalnih agencij, ki v svojih državah, podobno kot CMEPIUS v Sloveniji, opravljajo naloge nacionalne strukture Erasmus Mundus.

Ideja, ki nas je vodila skozi celotno obdobje EMAP-a, je bila pritegnitev slovenskih univerz k aktivnejši udeležbi v eni od akcij: v prijavljanju skupnih (joint) Erasmus Mundus magistrskih programov (EMMC).

Sodelovanje v partnerstvu, ki so ga sestavljale tako nadpovprečno zastopane države v programu Erasmus Mundus kot tiste manj ali pa sploh ne zastopane, se je izkazalo za izredno plodno, kajti z znanjem in informacijami ter na novo pridobljenimi veščinami na dveh izobraževalnih seminarjih, izvedenih v okviru EMAP, ki sta ju

gostili Češka in Ciper, smo uspeli na Centru s slovenskim univerzam deliti »umetnost« in spretnosti pisanja uspešnih vlog za dotacijo za Erasmus Mundus magistrske programe. EMAP je hkrati ponudil tudi možnost slovenskemu partnerstvu – bodočemu prijavitelju, da se udeleži izobraževalnega seminarja na Cipru, kjer so koordinatorji že uspešno delujočih Erasmus Mundus magistrskih programov predstavili svoje delo in izkušnje, hkrati pa so bili za reševanje dilem in nejasnosti partnerstvu na voljo predstavniki Evropske komisije in Izvršne agencije (EACEA) in koordinatorji nacionalnih struktur iz evropskih držav, ki so nadpovprečno zastopane v programu Erasmus Mundus.

Vidnejša aktivnost v okviru EMAP so tudi raziskave visokošolskih prostorov v državah partnericah s posebnim poudarkom pregleda skupnih (joint) podiplomskih študijskih programov in zakonodaje s področja podeljevanja dvojnih, multiplih in skupnih diplom. Le-te bodo uporaben in zagotovo koristen pripomoček pri aktivnem spodbujanju slovenskih univerz za sodelovanje v Erasmus Mundus programu. Rezultate EMAP najdete na spletni strani <http://emap-project.webnode.cz/>, podrobnosti o programu Erasmus Mundus II in slovenskih udeležencih pa na <http://www.cmepius.si/erasmus-mundus.aspx>.

Sodelovanje Slovenije v EMAP je sofinanciralo Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

Tematska konferenca, Ljubljana, 15. november 2010

Konferenca bo posvečena pripravi udeležencev na mednarodno mobilnost. V okviru programa VŽU je veliko akcij, ki so namenjene različnim oblikam mobilnosti z namenom usposabljanja, študija, prakse, izmenjave, študijskega obiska, vendar je vsem skupno dejstvo, da brez kakovostne priprave sama mobilnost ne prinaša takega zelenega učinka. Zato je namen konference povabiti udeležence in organizacije, da predstavijo svoje izkušnje, izpostavijo primere dobre prakse in opozorijo na morebitne šibke točke ali pomanjkljivosti. Konferenca bo potekala v prostorih GZS, več o programu in delavnicah (predvidene so 3, in sicer za mobilnost dijakov ali učencev, mobilnost študentov, asistentov, diplomantov, mladih zaposlenih in iskalcev zaposlitve ter mobilnost strokovnih delavcev na področju izobraževanja in usposabljanja) boste našli na spletni strani www.cmepius.si.

Informativni dnevi za centralizirane akcije, Bruselj, 12. in 15. november 2010

12. in 15. novembra 2010 bo Izvršna agencija organizirala informativne dneve za centralizirane akcije programa Vseživljenjsko učenje. Sestanek bo mogoče spremljati tudi preko spleta in preko klepetalnice sodelovati v diskusiji. Več informacij lahko pridobite na spletni strani Izvršne agencije <http://eacea.ec.europa.eu>.

Jabolka kakovosti, Ljubljana, 8. december 2010

Razglasitev najboljših projektov bo na svečani podelitvi Jabolka kakovosti 2010 potekala v Grand Hotelu Union Ljubljana, 8. decembra 2010.

Najboljši projekti odražajo glavne prioritete programa VŽU, izstopajo s svojo vsebino, mednarodnim sodelovanjem in vključevanjem različnih partnerjev ter dosegajo pomembne rezultate za posameznike, organizacijo ter širšo okolico. Kot taki predstavljajo primere dobrih praks, ki jih želimo predstaviti čim širšemu krogu ljudi.

Podrobnejše informacije na www.cmepius.si, zavihek Dogodki/Jabolka kakovosti.

Toplo vabljeni!

Valorizacijska konferenca, Ljubljana, 8. december 2010

Na CMEPIUS-u vedno več pozornosti namenjamo rezultatom projektov, predvsem skrbimo za širjenje in uporabo rezultatov projektov. V ta namen organiziramo letne valorizacijske konference. Letošnja konferenca, ki bo potekala v Grand Hotelu Union, bo obravnavala temo socialne izključenosti in boja proti revščini. Cilj tovrstnih dogodkov je izpostaviti primere dobrih praks ter njihove rezultate, izpostaviti morebitne šibke točke in definirati izzive za prihodnost.

Podrobnejše informacije na www.cmepius.si.

Toplo vabljeni!

Delavnica za pripravo EU projektov s področja 7. OP Ljubljana, november 2010

V mesecu novembru bo Center v okviru projekta EURAXESS T.O.P. »Potal Call« pripravljal delavnico za pripravo evropskih projektov s področja 7. okvirnega programa, ki jo bo vodil v evropskem prostoru priznani poznavalec priprave raziskovalnih projektov Oscar López Lorente, sodelavec projektne pisarne Univerze v Zaragozi. Delavnica bo brezplačna in namenjena vsem raziskovalcem in sodelavcem projektne pisarne na inštitutih in univerzah, ki prijavljajo ali bi želeli v prihodnje prijaviti in uspeti na razpisih v okviru 7. OP. Podrobnosti o delavnici bodo objavljene konec meseca oktobra na strani slovenskega portala EURAXESS – Raziskovalci v gibanju: www.euraxess.si.

Informativni dan za **Erasmus Mundus II,** Ljubljana, 2011

V začetku leta 2011 bomo na Centru pripravili informativni dan in delavnico za prijavo projektov na razpis ERASMUS MUNDUS II Akcija 2 – partnerstva za mobilnost za razpisni rok 2011. Delavnico bosta vodila koordinatorska izvršna agencija v Bruslju (EACEA), ki je na evropski ravni zadolžena za izvajanje programa Erasmus Mundus II. Vabljeni vsi, ki bi želeli bodisi koordinirati enega od partnerstev ali pa sodelovati kot partner in tako svojim študentom omogočiti opravljanje dela študijskih obveznosti v neevropski državi. Podrobnosti o delavnici bodo objavljene na strani Centra konec leta 2010. Informacije o Akciji 2 – partnerstva za mobilnost najdete na strani http://eacea.ec.europa.eu/erasmus_mundus/.

CMEPIUS VABI K SODELOVANJU v akciji Comenius Individualna mobilnost, program Vseživljenjsko učenje

Individualna mobilnost učencev je nova akcija podprograma Comenius, ki je namenjena učencem, starim vsaj 14 let, ki so redno vpisani v šolo pošiljateljico. Omogoča jim 3- do 10-mesečno gostovanje na šoli gostiteljici ter pri družini gostiteljici.

V Comenius Individualni mobilnosti učencev lahko sodelujejo vse osnovne/srednje šole, ki so bile ali so povezane v Comenius Šolsko partnerstvo. Akcija učencem omogoča evropsko dimenzijo učenja, šoli pomaga vzpostaviti trajnostno sodelovanje med sodelujočimi šolami, učiteljem, ki organizirajo mobilnost, pa nudi posebna usposabljanja.

Več informacij o akciji, pogojih sodelovanja, upravičenih državah lahko preberete na www.cmeplus.si, program VŽU, podprogram COMENIUS, Individualna mobilnost.

Povabilo k sodelovanju na razpisu za akcijo Comenius Individualna mobilnost učencev programa Vseživljenjsko učenje

V okviru Razpisa za zbiranje predlogov 2011 je odprt rok za Individualno mobilnost učencev v okviru podprograma Comenius.

Rok za oddajo vlog je 1. december 2010.

Razpisna dokumentacija, vključno z Nacionalnimi pravili za prijavitelje iz Slovenije, je na voljo na spletni strani www.cmeplus.si pod rubriko Razpisi.

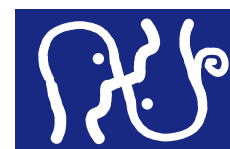
Za dodatna vprašanja in pojasnila smo dosegljivi na:

CMEPIUS, Ob železnici 16, 1000 Ljubljana,

Andreja Lenc, tel.: 01 620 94 67, elektronska pošta: comenius@cmeplus.si

Informativni dan za akcijo Comenius Individualna mobilnost bo potekal

13. 10. 2010 na naslovu **Ob železnici 16, soba 206.**

CMEPIUS

Center RS za mobilnost
in evropske programe
izobraževanja in
usposabljanja

Ob železnici 16
1000 Ljubljana, Slovenija
Tel.: +386 1 620 94 50
Fax: +386 1 620 94 51
E-pošta: info@cmeplus.si
www.cmeplus.si

V oktobru bo Evropska komisija objavila razpis programa Vseživljenjsko učenje za leto 2011. Več informacij boste našli na www.cmeplus.si pod rubriko Razpisi oziroma na http://ec.europa.eu/education/llp/doc848_en.htm.